

ČESKOBRATRSKÁ
CÍRKEV
EVANGELICKÁ

ČESKÝ 100 BRATR

ČESKÝ BRATR

Evangelický měsíčník | ročník 87 | cena 35 Kč | roční předplatné 390 Kč

8 ČESKÝ BRATR
Evangelický časopis • 82 / 2006

STO LET ČASOPISU

3 ČESKÝ BRATR
Evangelický měsíčník | ročník 91 / 2015 | cena 35 Kč | www.ceskybratr.cz

ČESKÝ BRATR
časopis českobratrské církve evangelické
PROSINEC 1988
ROČNÍK XLIV

- 9 Počátky časopisu
- 14 Vzpomínky bývalých šéfredaktorů
- 43 Rozhovor s šéfredaktorkou Adélou Rozbořilovou
- 47 Jak se dělá časopis

Kristus přišel, aby spasil
VÁCLAV KEJŘ

Nebo přišel Syn člověka, aby hledal a spasil, kdo by se ztratil.
bylo zahynulo.

Spolu radujte se se mnou, nebo jsem radostnou, která byla zahynula.

Opět z Boží milosti hledíme k nevystižitelnému divu Boží lásky z
žít Kristu, který přišel, aby hledal duše a spasil i ty, které zahynou
zavedených dvou známých textů nám mohou zazdívat novým sv
všinnám právě vánoční radosti, když se k nim přiblíží
vypověď na rozhlásování
nezhynou

CASOPIS ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE
ROČNÍK LI / 1999

stovky
píšících autorů

více než
20 000
publikovaných článků

STOLETÍ V ČÍSLECH

5 generací
čtenářů

77 let
nepřetržité kontinuity

10
šéfredaktorů

přes 1000
jednotlivých vydání

1 církev

ČESKÝ BRATR 100

Sto let časopisu Českobratrské církve
evangelické

Obsah

5 Úvodem – *A. Rozbořilová*

RETROSPEKTIVA

9 Počátky časopisu – *A. Šmilauerová*

14 Vzpomínky na redakční křeslo

19 Historické články 1924–1945

27 Historické články 1947–1969

30 Historické články 1970–1989

33 Historické články 1990–2000

40 Kuriozity a zajímavosti

ČASOPIS DNES

43 Nejpřísnější šéf je uzávěrka – *D. Ženatá*

47 Jak se dělá časopis

49 Anketa mezi čtenáři časopisu

51 Očima Protestanta – *P. Turecký*

PERSPEKTIVY

53 Jak si časopis představuje mladá generace?

54 První synod v historii Evangelické církve na rudé planetě

56 Na cestě od svitků k internetu – *J. Schneider*

Úvodem

Při přípravách tohoto speciálního čísla jsem strávila mnoho hodin pročitáním obsáhlého archivu časopisu. Kromě potřebných pramenů jsem z něj načerpala také nové znalosti o časopisu i o církvi. Mezi autory se vystřídal mnoho moudrých, sečtělých, inspirativních a hluboce věřících mužů i žen.

Uvědomila jsem si, jak moudře a prozíravě vedli časopis mí předchůdci – navzdory ne vždy jednoduché a příznivé situaci. Potýkat se museli s válečnou dobou, totalitními represemi, cenzurou, ale také třeba s nedostatkem financí či úbytkem čtenářů. Všechny tyto nečasy časopis přestál i díky jejich úsilí, péči, ba dokonce i takovému nasazení, které leckdy hraničilo s osobním hrdinstvím (třeba když za normalizace jeden šéfredaktor otiskoval pod pseudonymem články zakázaných autorů). Výroční speciál jsem proto připravovala s velkou bázní a pokorou ke všem, kteří přede mnou kráčeli jeho dějinami.

Přestože „oslavencem“ je časopis, toto speciální číslo má být především pro vás, čtenáře. Chceme ocenit to, že nám zachováváte důvěru. V dnešní době, která oplývá konkurencí všeho druhu a tištěným médiím příliš nepřeje, je to o to cennější. Chceme ale také připomenout onen „oblak svědků“ – předchozí generace, které časopis utvářely, nejen jako svědectví o své době, ale především jako svědectví o živém a žitém evangeliu. Časopis byl zejména v dobách útlaku a nesvobody majákem naděje, pevným bodem víry.

Tradice Českého bratra je úctyhodná. Za 100 let jeho existence bylo vydáno přes 1000

jeho jednotlivých vydání. Rozsah časopisu se v průběhu let měnil, přesto však můžeme s jistotou počítat publikované texty na tisíce. Bylo by nadlidským úkolem vybrat z toho nepřehledného množství všechny důležité a zmínit všechny významné osobnosti evangelického prostředí. Snad se nám však podařilo aspoň vypíchnout některé významné či zajímavé momenty za posledních 100 let života církve.

Český bratr je vlastně takovým rodinným střibrem Českobratrské církve evangelické. Je součástí evangelické identity. Můžeme se v něm dočíst o svých předcích, o zlomových událostech svého sboru anebo sledovat dobová církevní témata. Je to součást naší tradice a věrný svědek života naší církve.

Sto let církevního časopisu je něco, na co můžeme být skutečně hrdí a z čeho se můžeme radovat, a to nejen proto, že je to výrazný vydavatelský počín. Významně se zde odráží něco mnohem hlubšího. To, že jako evangelici – církev – chceme společně něco budovat. Tvořit společenství. Promlouvat k druhým. Sdílet víru a vést kultivovanou diskuzi o závažných tématech. Navazovat vztahy s bratry a sestrami různých denominací. Být součástí tohoto světa. A že nám na tom všem záleží i po 100 letech, to je mnohem cennější než všechny ty stohy popsaného papíru.

Zrovna dnes mi volal jeden farář s tím, že by do Českého bratra rád něco napsal. Prý proto, že je to jediný časopis, který všechny v církvi spojuje. To je asi ta největší devíza církevního časopisu – tím spíš v kontextu dnešní polarizované a rozštěpené společnosti – spojovat. Moc bych si přála, aby si tuto schopnost Český bratr uchoval a byl tmelem naší církve i v příštích letech.

Vše dobré vám všem přeje

Adéla Rozbořilová, šéfredaktorka

otevírám časopis
ještě voní tiskárnou
ta písmenka sesypaná do slov

hledám
informace
povzbuzení

směrování
orientaci
názor

někde jsi říkal
Pane Bože
že i kamení může promluvit

tak prosím
někdy se ozvi
i přes církevní časopis

*modlitba **Lenky Ridzoňové,***

*kresba: **Sára Konvalinková***

RETROSPEKTIVA

Z P R Á V Y

Náš časopis. Potřeba časopisu, který by byl vydáván samotnou církví, byla pocítována již dlouhou dobou. Spolek českobratrských du- chovních vyslovil přání, aby vychá- zel všeobecný časopis, a druhý sy- nel, usiluje tuto potřebu, uložil v úmyslu, aby v příhodné době vydával. Synodní výbor k založení časopisu Český bratr, 19. ledna 1924.)

Počátky časopisu

Ke vzniku církevního časopisu Český bratr

V pátek 19. ledna 2024 uplynulo 100 let od vydání prvního čísla časopisu Český bratr. Za celou dobu jeho trvání najdeme pouze velice krátký časový úsek, kdy si jej nemohli čtenáři přečíst.

Při prvním rychlém zamyšlení bychom mohli říci, že jistě šlo o léta válečná, ale nebylo tomu tak. Toto období nastalo v prvních květnových poválečných dnech roku 1945 a skončilo také v květnu, ale o dva roky později. Důvodem byla vyhláška vydaná tehdejším ministerstvem informací, která v obnoveném Československu pozastavila vydávání většiny periodik. Touto na první pohled znepříjemňující okolností dostala nejenom synodní rada, ale potažmo celá evangelická církev příležitost se zamyslet nad tím, zda celocírkevní časopis nadále potřebuje, a pokud ano, tak v jaké podobě.

Samotné počátky Českého bratra se váží k roku 1922, kdy projevil Spolek českobratrských duchovních přání, aby začal vycházet oficiální církevní časopis. S touto myšlenkou souhlasil i synodní výbor (dnes synodní rada) ČCE a podal o ní zprávu ke 2. synodu ČCE, který zasedal ve dnech 11. – 15. června 1923 v Praze v kostele sv. Klimenta. Pro synod argumentoval synodní výbor tím, že v evangelickém prostředí sice vychází několik periodik, ale žádné, které by zastupovalo život celé církve, přinášelo zprávy ze všech sborů a církevních orgánů, přitom však zůstalo nestranné. Nový časopis by posloužil i neevangelické ve-

řejnosti, která by měla možnost se přes něj seznamovat s celocírkevním děním, a nejen s postoji jejich některých skupin. Synodní výbor nastínil i rámcový program, o který by se měla jednotlivá čísla časopisu (měsíčníku) opírat. V úvodní části by měly být vždy náboženské vzdělávací úvahy, následované zprávami ze sociální a kulturní práce v církvi, o činnosti církevních orgánů a organizací (tj. např. synodního výboru, konventů, synodů, Misijní a Jeronýmovy jednoty či Spolku Husova domu), informacemi o dění v jednotlivých sborech, spolicích, ale také z ostatních církevních společenství v ČSR.

Dbalo se i na styl, jakým měly být informace čtenáři předloženy: „Časopis musil by býti psán jasně a srozumitelně tak, aby byl přístupný každému čtenáři, avšak zároveň by musil býti vysoké vnitřní úrovně náboženské a kulturní, tak aby budil respekt k ideám, jež hájí, a aby církev byla jím reprezentována... Časopis dále musil by býti povznesen nade všechny směry a strany v českobratrské církvi evangelické. Církev by v něm vůči veřejnosti musila býti reprezentována jako ucelená jednotka. Polemiky by v něm musily býti potlačeny a dovolena jen obrana církevních orgánů, když jsou napadeny...“¹ Ve zprávě nebylo opomenuto ani ryze praktických otázek, a to výběr vhodného redaktora, jehož místo měl zřídit synodní výbor ČCE, kterému by se zodpovídal, ale např. sestavení redakční rady by patřilo již do kompetence redaktora. Ovšem konečné slovo měl mít synod, který by ►

¹ Druhý synod Českobratrské církve evangelické v Praze r. 1923. Program a členové synodu. Zprávy a návrhy. V Praze [1923], s. 72.

měl zaručit dostatečný finanční základ, vyzvat sbory a faráře ke spolupráci, nejenom v odeírání časopisu, ale i v pravidelném zasílání zpráv o činnosti.

Synod se k myšlence vzniku časopisu vyjádřil kladně, a to těmito slovy: „Synod uznává potřebu, aby byl časopis naší církve a žádá synodní výbor, aby tuto otázku měl na zřeteli a v příhodné době uskutečnil. Ode všech činitelů se očekává, že budou časopis jak podáváním zpráv, tak hojným odebíráním podporovati, aby jeho trvání bylo umožněno a zabezpečeno.“²

Schválení myšlenky jednotného církevního časopisu synodem ještě nevedlo ke konkrétním krokům, jak s danou situací naložit. Teprve o pět měsíců později (15. října 1923) se k tématu synodní výbor vrátil na svém zasedání, a to z podnětu náměstka (synodního) seniora Ferdinanda Hrejsy. Na základě dojmů ze Sjezdu evangeliků (různých denominací), pořádaným Kostnickou jednotou v září 1923, shledali za nutné, aby „synodní výbor více se zúčastňoval na ideovém vedení čl. evangeliků.“³

Pokud se v této souvislosti podíváme na znám průběhu evangelického sjezdu, některé projevy či rezoluce k ustanovení evangelické federace v ČSR publikované v Kostnických jiskrách, nejde v této souvislosti vůbec mluvit o jednotném evangelickém směřování, a to, ať již šlo o křest, odluku státu a církve či postoj různých evangelických vyznání vůči sobě navzájem. Následné reakce a polemiky v tisku na sebe nechal dlouho čekat.

Synodní výbor si po této zkušenosti od nového časopisu sliboval jednotnou názorovou linku, podporovanou ústředím církve, díky které by mohl vzniknout pro širokou veřejnost jasný obraz o ČCE, tedy pouze jedné z mnoha evangelických církví, které v tehdejší Československu působily. Jak vše zorganizovat, aby první číslo mohlo vyjít již v lednu 1924, dostal za úkol člen synodního výboru Antonín Boháč.

O měsíc a půl později (28. listopadu) se dostalo téma časopisu opět na program jednání s konkrétními obrysy – církevní časopis bude měsíčník, první číslo s názvem *Český bratr* by mohlo vyjít okolo 15. ledna 1924. Objevil se ale i návrh, zda by nebylo lepší odkoupit již nějaké stávající periodikum (Hus, Husův odkaz).

Titulní strana historicky prvního vydání.

Zajímavostí je chyba v roce (vedeno 19. ledna 1923 namísto 19. ledna 1924).

K této variantě ale nedošlo, protože např. za Husův lid bylo požadováno 15 000 Kč, které synodní výbor platit nechtěl (patrně ani nemohl). Téma se pobíralo i během Vánoc, kdy bylo rozhodnuto, že časopis vznikne zcela nový. O příspěvky byli požádáni např. J. Souček, B. Jerie, J. L. Hromádka, F. Žilka, F. Hrejsa či F. Bednář, jednalo se i o obrazovém doprovodu (kos-

² Zpráva o druhém synodu Českobratrské evangelické církve, který zasedal v Praze u Klimenta od 11. do 15. června 1923. V Praze 1923, s. 29.

³ ÚA ČCE, f. SR ČCE, Zápisy ze zasedání SR, kniha 5, s. 95.

tel v Hranicích na Moravě z pol. 15. stol., tzv. Solárna, kdysi v držení utrakvistů a později i Jednoty bratrské). Ohledně názvu *Český bratr* museli ještě informovat spolek Českobratrské družstvo, zda nic nenamítá, neboť před lety vydávalo periodikum stejného názvu. Administrací a expedicí byla pověřena Knihkupecká a vydavatelská akc. společnost Kalich. K definitivnímu rozhodnutí o podobě časopisu došlo na zasedání synodního výboru 7. ledna 1924. Časopis si ponechal navržený název *Český bratr* s podtitulem *Časopis Českobratrské církve evangelické*, tisk byl domluvený v Pražské akciové tiskárně. Návrh ročního předplatného činil 14 Kč, inzeráty dostal na starosti br. Kučera z Kalichu.

V sobotu 12. ledna 1924 se konala historicky první redakční rada Českého bratra, které se zúčastnil (synodní) senior Josef Souček, Ferdinand Hrejsa, Antonín Boháč, (synodní) kurátor Ferdinand Kavka, František Bednář a sekretář synodního výboru Bohumil Valeš. Z krátkého zápisu se dozvíme, že F. Kavka na své náklady opatřil tiskový štoček k obrázku kostela v Hranicích, náklad prvního čísla stanovili na 5000 výtisků a roční předplatné na 12 Kč. Titulní obrázek do záhlaví první strany (zůstalo stejné po mnohá desetiletí, naposledy použito v roce 1972, s obálkou se nepočítalo) slíbila zajistit Pražská akciová tiskárna. Po čistě technických záležitostech bylo nutné sestavit také obsah prvního čísla, které se obrací k myšlence vzniku federace evangelíků v ČSR, která byla ústředním tématem evangelického sjezdu v září 1923 a tehdejší různost názorů vedla k uspokojení vydání celocírkevního časopisu. Titulní článek byl svěřen (synodnímu) senioru J. Součkoví, který se věnoval tématu „českobratrství“. Na něj navazoval příspěvek F. Hrejsy „Jak jsme vzrostli“ o kořenech ČCE v Jednotě bratrské a úvahy uzavíral článek „Otázka federace církví evangelických“ se všemi svými pro i proti. Druhou část čísla tvořila četba na pokračování, zprávy ze zahraničních církví, domácích sborů, z činnosti synodního výboru, upozornění na lite-

raturu či představení kostela v Hranicích na Moravě. Může nás dnes mírně překvapit, že kromě krátkého sdělení na straně 16–17 nic nenaznačuje, že by mělo jít o první číslo nového časopisu. Důvody pro vydání jsou uvedeny velmi stručně, vlastně jde jen o přetlumočení požadavků, které zazněly na synodu v roce 1923.

Naznačenou strukturu si časopis udržel i v dalších letech. Kromě teologických či historických článků fungoval jako zpravodajský kanál, informující o dění v celé církvi. Nárazově na stránkách najdeme také podrobné zprávy ze synodů s fotografickou dokumentací, informace o Muzeu a Knihovně Husova domu, o volbách farářů, nechybí ani medailonky významných evangelíků. Není možné opomenout reklamní sdělení, důležitá pro existenci časopisu nejenom z finančního hlediska, ale v současné době i jako možný zdroj badatelského zájmu historiků.

synodní výbor 1921–1927

Český bratr nepřestal vycházet ani během německé okupace, i když censurním zásahům se nevyhnul. Musel otisknout i takové zprávy jako informaci o atentátu na R. Heydricha (6/1942), následně na titulní straně zprávu o jeho smrti (7–8/1942). Společně s Kostnickými jiskrami patřil mezi jediná dvě evangelická periodika, ►

kteřá během protektorátu nezanikla. Poslední válečné číslo vyšlo 20. dubna 1945 a aniž by to kdokoli předpokládal, na další dva roky se stalo zároveň číslem posledním.

Dne 18. května 1945 vydalo Ministerstvo informací vyhlášku, která zastavila vycházení periodického tisku s výjimkou deníků stran Národní fronty. Následné povolení mohly dostat kromě státem uznaných politických stran, státních úřadů a veřejnoprávních institucí pouze společnosti celonárodního významu. V tomto nařízení se již odrážel vliv komunistické strany, neboť v čele nově vzniklého ministerstva stál Václav Kopecký, blízký spolupracovník Klementa Gottwalda, podílejší se na jaře 1945 na vytvoření Košického vládního programu. Samotný tisk tak neměl být do budoucna prostředkem živnostenského podnikání, ani bez státního dohledu. Tento pohled se pomalu konstituoval mezi českými novináři ještě v ilegalitě před koncem války. Odrážely se v něm nejenom sympatie s levicovými myšlenkami, ale i reakce na často nevalnou kvalitu meziválečného československého periodického tisku. V červenci 1945 jej podpořil i prezident Edvard Beneš. Kromě toho vše komplikoval i nedostatek papíru, což vedlo nakonec k vyhláše, dle které mohla od 1. prosince 1945 vycházet pouze periodika schválená ministerstvem informací dle nových žádostí o povolení k tisku. Ministerstvo si vyhradilo pravomoc rozhodovat o rozsahu, nákladu, rozměrech i periodicitě jednotlivých titulů. Dostalo tak do svých rukou velkou moc, nejenom v přidělu papíru, ale zejména v otázce zásahu do svobody tisku.

Synodní rada na tato nařízení zareagovala jednáním s Kostnickou jednotou (vyd. Kostnických jisker), během kterého došlo k rozhodnutí časopis Český bratr pozastavit. Místo toho bylo zajištěno velmi rychle povolení pro Kostnické jiskry, které začaly vycházet ve vyšším nákladu

(zasílány jako náhrada i předplatitelům Českého bratra). Současně, aby se vyhovělo všem nařízením, platila redaktora Kostnických jisker jako svého zaměstnance nově synodní rada, a ne Kostnická jednota. První poválečné číslo vyšlo 2. června 1945.

Oproti tomu získání povolení pro Českého bratra nebylo zajištěno tak rychle, jak bychom předpokládali, protože sama synodní rada si nebyla jistá, zda a v jaké podobě by měl vycházet. V průběhu května 1945 projednávali její zástupci s Kostnickou jednotou dokonce trvalé sloučení Kostnických jisker s Českým bratrem, a to jako týdeník s novým názvem *Husův lid*. Ačkoli Kostnická jednota nebyla v zásadě proti, k tomuto kroku nedošlo. Mezi tím se ale začaly objevovat žádosti na obnovení Českého bratra zvenčí. Např. počátkem července 1945 se synodní rada zabírala návrhem faráře J. P. Šebesty z Hodonína o potřebě nezapomínat i na prosté čtenáře. Předběžně bylo tedy rozhodnuto usilovat o obnovení Českého bratra, avšak tentokrát v podobě *lidové úrovně*. Oproti tomu periodikem *vysoké úrovně*, informujícím o dění v církvi, se měly stát Kostnické jiskry. Avšak konkrétní kroky k obnovení časopisu prováděny pravděpodobně nebyly, protože i během první poloviny roku 1946 nebyla shoda, jak přesně by měla evangelická periodika vypadat. Ovšem stále více je z jednání synodní rady znát potřeba mít i měsíčník, který bude odrážet vnitřní život církve. K obnově se přidaly podněty zvenčí, jako např. od královéhradeckého faráře J. A. Pellara či konventu královéhradeckého seniorátu.

K definitivnímu rozhodnutí časopis obnovit došlo v srpnu 1946 na zasedání synodní rady, a to od ledna příštího roku s redakční radou v čele s farářem Vl. Čapkem (ostatní členové měli být „faráři všech teologických směrů“⁴ a zástupci synodní rady). Na podzim pak vznikala detailnější podoba časopisu. Po poradě

⁴ Tamtéž, kniha 18, s. 126.

⁵ Tamtéž, kniha 19, s. 7.

s VI. Čapkem bylo dohodnuto vydávat měsíčník „s obsahem lidovým a se zaměřením k evang. rodinám...“⁵ a veškerou administraci i finanční zajištění (vč. honoráře pro redaktora i autorům) ponechat na synodní radě. Pro celkové urychlení zřídila synodní rada komisi (syn. kurátor A. Boháč a faráři VI. Čapek a J. Svatoň). Dne 26. října 1946 byla podána žádost na ministerstvo informací, které nebylo vyhověno. Nakonec se synodní rada rozhodla o pomoc požádat JUDr. Gustava Hrejsu, který v danou dobu na ministerstvu informací pracoval. Povolení ovšem stále nepřicházelo. Počátkem roku byl k žádosti přiložen i návrh vydavatelského plánu pro rok 1947. Na konečné povolení si musela církev počkat do března roku 1947. Přesto však církev nebyla zcela spokojena s názvem časopisu a objevily se návrhy na přejmenování na *Jednota* či *Evangelická jednota*. Ovšem i o tomto kroku by muselo být spraveno ministerstvo informací. Nakonec padlo rozhodnutí ponechat původní název. Redakční radu ve složení Antonín Boháč, Viktor Hájek a Amos Pokorný vedl Vladimír Čapek, odpovědným redaktorem se stal Josef Svatoň.

V prvním čísle obnoveného časopisu byla událost s případnou změnou názvu popsána v úvodníku následovně: „Byl navrhován název *Jednota* a mysleli jsme při tom na starou *Jednotu* bratrskou, na *Jednotu* dra Čeňka Duška, na *jednotu* sborů v Duchu svatém, na *jednotu* všeho lidu Božího po světě atd. Na konec však přece zůstalo při starém pojmenování, i když mnohým zní příliš lokálně a teritoriálně. Obnovujeme tedy nejen starý časopis, ale i staré jméno. Tak se ještě pevněji spojujeme s tím, co bylo pod tímto názvem vytvořeno. Navazujeme na obsah a tradici předválečného časo-

pisu a chceme na nich stavět dál. Rádi bychom vytvořili dobrý časopis vzdělávací, orientující i inspirující. Časopis biblické výchovy. Časopis pro budování rodin, sborů a církve dovnitř i na venek. Nebude mluvit jménem určité skupiny v církvi, ale bude mít svůj určitý směr, opřený o učení církve, o reformaci (a to především v její jednotě), o Písmo svaté. Nebude volnou tribunou. Při vši určitosti a jasnosti chce však mít na mysli všechny v církvi. Při všem lámání průměrnosti má být oslovován průměrný, řadový člen. Dáme si pozor na akademičnost, teoretisování, těžkopádnost a výraznou složitost. Toužíme po časopisu svěžím, znepokojujícím a podněcujícím, volajícím k pokání, víře, práci...“⁶

A tak mohl Český bratr pokračovat. Struktura časopisu sice zůstávala po dlouhá léta v podstatě stejná jako v dobách meziválečných (měnila se do současné podoby velmi pozvolna), ale změny směrem ke „zlidovění“ se přeci jen objevovaly. Šlo např. o fotografickou poznávací soutěž pro čtenáře (1–2/1947), výraznější rozšíření obrazového doprovodu, vzdělávací články z teologie i historie. Současně se objevují i informace z redakce, aby čtenáři posílali své návrhy či postřehy k podobě časopisu. Bohužel v dobách komunistického režimu musely být opět v některých případech otištěny i příspěvky poplatné tehdejší politické situaci (první výročí Vítězného února, úmrtí prezidentů, politiků). Např. situaci v tisku a dohledu nad ním dokládá březnové číslo z roku 1953, věnované pouze úmrtí J. V. Stalina, K. Gottwalda a zvolení A. Zápotockého prezidentem. Avšak i skrze tyto temnější články přispívá Český bratr do skládačky k poznání české historie.

Adéla Šmilauerová, vedoucí církevního archivu,

foto: archiv ČCE

⁶ Český bratr 1/XXXIII, 1947.

Prameny a literatura:

Ústřední archiv ČCE, fond SR ČCE:

- Zápisy ze zasedání SR, kniha 5, 16, 17, 18, 19, 20
- Dodatky k fondu SR ČCE (nezpracováno)

Devátý synod Českobratrské církve evangelické. Program, seznam členů synodu, zprávy a návrhy, V Praze 1946
Devátý synod..., Dodatky k brožuře Devátý synod

ZIERIS, Karel František, *Nové základy českého periodického tisku*, Praha 1947

časopis Český bratr – online viz:

<https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:69c4d730-d19c-11e6-b22f-5ef3fc9ae867>

<https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:debe1740-d49a-11e5-b8d0-001018b5eb5c>

Kostnické jiskry, roč. V, 1923

RETROSPEKTIVA

Vzpomínky na redakční křeslo

Ohlédnutí porevolučních šéfredaktorů

V průběhu času se na šéfredaktorském křesle vystřídal celá řádka inspirativních osobností. Jako vůbec první v čele časopisu stanul tajemník synodní rady Bohumil Valeš, který na tomto místě působil v podstatě celé předválečné období. Na první ženu v čele svého časopisu musela církev počkat rovných 70 let, tedy do roku 1994, kdy se úřadu chopila Lydie Roskovcová. Ta se zároveň do historie zapsala jako vůbec první synodní kurátorka Českobratrské církve evangelické.

Je zřejmé, že vedoucí redaktoři měli na podobě časopisu zásadní podíl. Na významu jejich role získala zejména v období po r. 1989, kdy bylo možné časopis svobodně redigovat. Všechny porevoluční šéfredaktory a šéfredaktorky jsme proto oslovili s prosbou o vzpomínku na jejich působení v Českém bratru. Bohužel se nám nepodařilo získat vyjádření J. Vettera a L. Roskovcové – otiskujeme proto místo nich texty z archivu časopisu. Na přelomu

let 2009 a 2010 časopis krátce vedl ještě Tomáš Pavelka.

Farář je svědek

Doba po vstupu vojsk Varšavské smlouvy patřila k velice tíživému údobí, kdy se rozplynul sen o „socialismu s lidskou tváří“ a rádně přituhlo po uvolnění v polovině šedesátých let. Přesto tajemník Vetter začal neúnavně uskutečňovat společný sen svůj a manželů Radky a Pavla Pellarových: vybudovat dětský tábor, období tehdy již zabaveného LTK v Bělči. Na pomezí Čech a Moravy u Chotěboře byl nalezen vhodný pozemek, místní úřady se daly přesvědčit, tajemník Vetter objížděl úřady, sháněl peníze, brigádníky, řemeslníky – a hlavně, u všeho byl osobně, v montérkách skládal materiál, míchal maltu, neúnavně organizoval a současně konal ty nejposlednější práce. A v létě 1971 stály tři baráky dětského tábora, jež posloužily pro tři běhy po 120 dětech.

Rok nato nastrojili komunističtí mocipáni důkladný podraz. Týden před začátkem prvního

prázdninového běhu byl krajským církevním tajemníkem Jonášem zakázán provoz dětského tábora. Nejedno z nás by se po takovém zásahu vzdal – ne tak faráři Vetter a Pellar. Po usilovném vyjednávání s nepříznivě nakloněnými úřady se podařilo Chotěboř zachránit jako rodinnou reakci ČCE – a takto slouží dodnes.

Jaroslav Vetter
(2015)

Farář Vetter zůstal duší Chotěboře po mnoho dalších let, jako vždy pracoval s plným nasazením a nevyhýbal se žádné činnosti – od pečlivé přípravy programu běhů po údržbu a správy splachovacího zařízení. Chotěboři prošly díky statečnosti a vynalézavosti bratrů Vettera a Pellara celé generace dětí a mládeže, vznikla tu mnohá trvalá přátelství a nejedno vydařené manželství zde má svůj počátek.

Po celou řadu let byl farář Vetter členem redakční rady časopisu Český bratr, v letech 1986–1991 jeho šéfredaktorem. Věnoval se především pečlivé přípravě biblických úvodníků, vybíral textové řady i kazatele, kteří na ně pracovali „kázáníčka“. Po víc než patnácti letech naprosté svobody slova a v době internetu se jen těžko dovedeme vžít do situace tak mnohých členů církve, kteří v diaspoře, neschopni dostat se do vzdálených kazatelských míst, udržovali kontakt se svou církví právě prostřednictvím tohoto jediného povoleného časopisu. Dobrá biblická úroveň kázání, zprávy ze života sborů i články na aktuální témata byly posilou a povzbuzením; neviditelným, ale pevným lankem spojujícím rozptýlené a obavami naplněné stádečko členů naší církve.

Posledních 27 let aktivní činnosti kazatele ČCE byl bratr Vetter duchovním pastýřem v Praze-Střešovicích a v letech 1989–1995 i konseniorem pražského seniorátu. Pán Bůh se k jeho lásce a úsilí ve Střešovicích přiznal a sbor za jeho působení pozoruhodně zkošatěl a rozkvétl.

Při loučení s aktivní službou v roce 2000 bratr farář Vetter vyznal: „Farář je především svědek, který má dosvědčit sboru Pána Boha osobně. Musí i v osobních věcech být solidárním bratrem, zároveň však dokázat, dosvědčit v konkrétních situacích, jaký je Pán Bůh. Farář je svědek, ať chce nebo nechce.“ Děkujeme Pánu Bohu za svědectví bratra Jaroslava Vettera a přejeme mu, aby jej zachovával ve zdraví po mnohá další léta.

Lydie Roskovcová o J. Vetterovi (šéfredaktor 1986–1991; původně publikováno v ČB 11/2015, s. 27)

Záchranná akce

Zdeněk Susa
(2020)

V první popřevratové synodní radě jsem byl zvolen synodním kurátorem. Bylo to v roce 1991. Zatímco moji předchůdci byli většinou právníci nebo manažeři, já byl lékař a ordinovaný výpomocný kazatel, moje začátky ve funkci tedy ne-

byly lehké. Byla to náročná doba nejen pro mne, bylo potřebí mnoho věcí promyslet a změnit. To se týkalo i kanceláře synodní rady a redakce ČB. Lidé přicházeli a odcházeli. A stalo se, že už toho roku 1991, kdy jsem do synodní rady nastoupil, byla redakce ČB najednou neúplná a hrozilo, že časopis nevyjde.

V té situaci jsem považoval za svou povinnost „vzít to na sebe“ a nedopustit, aby se přerušila kontinuita už tradičního časopisu naší církve. Redakční práce mi nebyla neznámá, protože před lety jsem pracoval za Káji Trusiny v redakci Bratrstva, ale naplno jsem se jí v době synodního kurátorství samozřejmě nemohl věnovat.

Byla to z mé strany pouze přechodná záchranná akce. Roli vedoucího redaktora jsem předal, jak to bylo možné. Bylo to už v roce 1993 a mou nástupkyní se stala Lydie Roskovcová.

Zdeněk Susa (šéfredaktor 1991–1993) ►

Čas příhodný

Milé sestry, milí bratři, čtenáři!

Lydie
Roskovcová
(2002)

Plných devět let jsem řídila Evangelický časopis Český bratr. Předě mnou jej vedla dlouhá řada znamenitých mužů, kteří jej po generace formovali – vždyť končí již 78. ročník časopisu od jeho založení v r. 1924. Snažila jsem se, abych svým předchůdcům nezůstala mnoho dlužna. V průběhu let se jistě ledacos ve společné práci celé redakční rady podařilo a to mi – a zajisté i Vám – udělalo radost. Avšak, mnohé se také nepovedlo, přes dobré úsilí redakční rady – a za to se Vám všem chci omluvit. Nyní mi nadešel čas předat místo šéfredaktora čerstvým, mladším silám.

Na konci každé důležité etapy se člověk ohlíží zpět, pokouší se zhodnotit to, co se uzavírá. Jsem ve věku, kdy obdobných zastavení spíš přibývá a plány do budoucna zahrnují jen nedaleké horizonty. Když jsem se probírala tím, co jsem za uplynulá léta pro časopis napsala, zjistila jsem, poněkud překvapeně, že v pozadí všeho, zejména pak úvodních sloupků (za tu dobu se jejich počet vyšplhal téměř k osmi desítkám), je starost o to, aby naše svědectví o Kristově evangeliu bylo věrohodné.

Zvěstování evangelia je vlastně jediný úkol, který je na nás vložen a zůstává zároveň i naší radostí a nadějí do budoucna. Své zvěstování žijeme každým okamžikem, nyní, právě teď, spojení pevně s tím, co se v dějinách spásy událo obětí Kristovou, ke které není zapotřebí nic dodat. Žijeme je každým okamžikem, nyní, právě teď, spojení pevně s tím, čeho se nadějeme a co je pro nás připraveno vzkříšením a druhým příchodem Kristovým.

A tak, milí čtenáři a čtenářky, ať zůstáváme na svých místech, ať se loučíme, ať začínáme další etapu své cesty, ať ji končíme, jsme uprostřed času mezi Kristovým vzkříšením a jeho

druhým příchodem, trvale slavíce Advent jeho svaté církve, s vědomím, že beze zbytku platí apoštolova slova: „Hle, nyní je čas příhodný, nyní je den spásy! (2K 6,2b)

Lydie Roskovcová (šéfredaktorka 1994–2002;
původně publikováno v ČB 18/2002, s. 2)

Doba dnes samozřejmých novot

Jan Mamula
(2003)

Co vybrat z těch krásných vzpomínek na redaktorskou práci, když se k nim váže spousta inspirujících setkání, návštěv zajímavých míst i týmového sdílení?

Vybaví se mi zejména náročné začátky, kdy jsem se ve spolupráci s redakční radou snažil strukturu Českého bratra přizpůsobit potřebám komplexnějšího novinářského sdílení, jak bylo možné sledovat v časopisech té doby. Osvobodit se od „traktátové“ formy; předávat informace v co možná nejširším a vícevrstevnatém kontextu; posílit dynamiku výměny názorů; uveřejňovat různorodé postoje; přestat se soustředit na PR a sledovat informační sytost.

Syn Štěpán studoval grafiku, tak jsme se na pár týdnů ponořili do nové typografie, třeba aby vedle hlavních textů byl prostor i na věcné informace v rámečcích, na dvojstranách upoutaly oko citáty a samozřejmě aby „titulka“ vtáhla do tématu i obsahu čísla, takže jsme nesměle začínali s barvou. Dnes žasnu, kolik za tím bylo vynaloženého úsilí.

Jak se mi dařilo redakční radu motivovat k takovému záběru? Pamatuji si své heslo dne: „Náš cíl je, aby konkurenční Protestant přišel o své čtenáře.“ Tak jsme se s jeho šéfredaktorem Tomášem Trusinou popichovali a vážím si jeho ocenění, když řekl, že prvních pár let se nám to dařilo. Netušil jsem, že udržet práci na kýžených vícero rovinách bude vyžadovat nemalé editorské nasazení i reportérskou flexibi-

litu, protože jsem si ještě vzal do hlavy reportáže ze sborů a církevních akcí. Býval jsem též vášnivý fotograf, ale svým nárokem na obrazové zpravodajství jsem si kameru zprotil. Dnes už ji stejně nenosím, stačí mi mobil, který zároveň symbolizuje celkovou změnu současného postoje k médiím. Musím totiž přiznat, že ta papírová už vlastně nečtu.

Když si vybavuji svůj tehdejší zápal pro výměnu názorů a svobodu slova v církvi – který mě provází od bouřlivých rozhovorů „nové orientace“ až dodnes – musím poctivě dodat, že jsem se ve funkci šéfredaktora nikdy nesetkal s kontrolou ze strany vedení církve, ba naopak jsem byl překvapen respektem k práci redakční rady. Adjektivum „nezávislý“ v záhlaví Českého bratra nebyla jen fráze.

Jako protiváha k ideální představě evangelického časopisu formujícího dialog o směřování církve se v průběhu doby objevil názor prostší. Už nevím, kdy a kde to bylo, ale na nějakém semináři o médiích řekl mladý expert o Českém bratru, že jde o příklad „závodního časopisu“. Samozřejmě jsem nesouhlasil a snažil se udržet informační laťku co nejvýš, ale s odstupem času mu dávám za pravdu. Víím, že mi mnoho čtenářů drželo palce, nicméně vzít si v kostele svůj časopis „jen“ jako zpravodaj o ČCE je v pořádku. Abych si otevřel slušně udělaný, ne příliš komplikovaný PR časopis o nás. Ale jak mi říkala velmi neúnavná tisková mluvčí Ivana Benešová: „Ty o všem moc hloubáš.“ Měla pravdu.

S jejím jménem je třeba zmínit další členy redakční rady. Nezapomenutelného Mirka Brože, nestora naší církevní žurnalistiky, kterého bylo možno v neděli večer požádat o text nebo editaci s pondělním termínem. Podobnou službu nám poskytoval Petr Veber, hudební kritik, v té době pracující v ČTK, od nějž jsem se učil řemeslu. Kolegové Tomáš Adámek, Jiří Hoblík, Elen Plzánková, Lenka Ridzoňová a další korigovali mé teologické úlety. Myslím, že jsme se nenudili. Bavilo mě podněcovat dialog a názorovou pestrost, aby v rámci konsensu psal každý za sebe.

Že to je časově a organizačně náročně, už jsem zmínil.

A na to všechno laskavě a trpělivě dohlížela Gabriela Malinová, technická redaktorka a má pravá ruka. Ona představovala kontinuitu časopisu, všechno si pamatovala a mou rozevřatost krotila k reálnému cíli. Strašně moc jsem se od ní naučil o češtině a vzpomínky na chvíle, kdy jsme ladili texty před uzávěrkou, patří k těm nejcennějším. Třeba když jsme se z nahrávky rozhovoru snažili pochopit, co ten či onen církevní představitel sděloval. Všichni pak byli spokojeni. Inu, média mají velkou moc. Současnému týmu kolem Českého bratra přeji stejné zážitky a hlavně neutuchající vnitřní svobodu.

Jan Mamula (šéfredaktor 2003–2009)

Pro tento rok

*Tomáš Pavelka
(2016)*

Milí čtenáři, skončila předem dohodnutá doba šesti měsíců, na kterou jsem byl pověřen vedením tohoto časopisu – dokonce se ještě o dva měsíce protáhla. Vedení se nyní ujímá šéfredaktorka na plný úvazek, sestra Daniela Ženatá. Musím ocenit skromnost a věcnost, se kterou se nového úkolu ujal. Změna tak podle všeho proběhne tak plynule, že si jí ani nevšimnete. A tak to, jak se domnívám, má být. Vždy jsem si představoval, že by se třeba faráři měli střídat tak, že starý jednu neděli zavře Bibli tam, kde skončil, nový ji další neděli otevře na stejném místě a pokračuje dál, jako by se nechumelilo.

Venku zrovna chumelí, ale my pro vás máme již připravenou tematickou řadu pro tento rok: Citlivá místa. Budou to témata, která se často vrací v našich rozhovorech. Často slabiny, které jsou ale zároveň velkou příležitostí, podle slov Písma „v tvé slabosti se ukáže má síla“. Cyklus začal lednovým článkem o jednotě, na ►

březen chystáme číslo o útěku za pohodlnějším životem. Nové téma má již do tohoto čísla komiks – novodobé mučednictví, příběhy křesťanů, kteří za víru položili život za historických událostí, které mnozí z nás ještě pamatují. V následujících číslech by se mělo objevovat více informací ze synodní rady, ÚCK a vůbec z dění v církvi.

Jako šéfredaktor se nyní loučím, rád budu ku pomoci jako člen redakční rady. Musím poděkovat Janu Mamulovi, který mne loni touto dobou přizval do redakční rady a následně mi navrhl, abych se časopisu po něm ujal. Přitom máme velmi rozdílné názory teologické i politické. A tak si jeho podané ruky vážím jako činu velmi rytířského a ušlechtilého. Snad se i mně v uplynulém půlroce dařilo dávat prostor i těm názorům, s kterými nesouhlasím. Za spolehlivou práci i mnoho zajímavých a příjemných rozhovorů děkuji sestře Benešové, tiskové tajemnici. Nejvíce musím poděkovat sestře Malinové, na které, po pravdě řečeno, ležela hlavní tíže práce na časopise. K časopisu přispívá mnoho i po tvůrčí stránce, byla radost s ní pracovat. Děkuji všem, kteří byli ochotni do časopisu přispívat, omlouvám se všem, které jsem v jejich komunikaci s redakcí nějak opominul. Byl to pěkný půlrok a, musím se přiznat, i když jsem mnohé zamýšlel udělat lépe, když jsem v ruce držel každé nové číslo, měl jsem příjemný pocit. Daniele Ženatě přeji Boží požehnání a ať má z práce na časopise radost.

Tomáš Pavelka (šéfredaktor 2009–2010; původně publikováno v ČB 2/2010, s. 3)

Deset let v Českém bratru

Sto let je hodně. Že jsem desetinu tohoto času vedla redakci Českého bratra, považuju za velkou čest.

Jak to všechno začalo

Český bratr, který vykukoval mezi jinými časopisy na stolku v obývacím pokoji, ať už v domác-

nosti mých rodičů, nebo později v naší farské, mě zaujal v době, kdy začal měnit vizáž i obsah. Počítačová grafika byla sice ještě v plenkách, ale už se klubaly zvýrazněné nadpisy, boxy či rozlišení rubrik různými typy písma. Fotky byly hojnější a kvalitnější vytištěné. To se mi líbilo. A v jednom čísle, kterým jsem listovala, mně padl do oka inzerát, že je vypsáno výběrové řízení na šéfredaktorskou pozici. Napadlo mě, že to musí být hezká práce. Když v dalším čísle byl opět stejný inzerát, říkám si: Jak je možné, že se do takové zajímavé práce nikdo nehrne? A do výběrového řízení jsem se přihlásila.

Jaké byly začátky

Daniela Ženatá
2010

Naskočila jsem do rozjetého vlaku v únoru 2010. Z pardubické stavební školy, kde jsem tehdy učila, mně umožnili odejít po dokončení prvního pololetí. Měla jsem mírné ponětí, jak má časopis vypadat, díky zkušenosti s vydáváním regionálního plátku Českobratrské Horácko. Na únorovém čísle Českého bratra jsem si pod vedením dočasného šéfa osahala redakční program, spolupráci s autory a grafikem i jednání s tiskárnou a distributorem, a od březnového už hurá. Dělej, co umíš.

Postupně se podařilo rekonstruovat a stabilizovat redakční radu, přimět většinu přispěvatelů k dodržování termínů, které jsou v případě periodika neúprosné. Každý měsíc musí člověk oslovit autory, shromáždit příspěvky, poshánět obrázky a fotky, dát vše dohromady a přes sazbu a korektury dotlačit číslo až do tiskárny.

Co mě ovlivnilo

Redakce Českého bratra je součástí ústřední církevní kanceláře se sídlem v Husově domě v Praze. Zde jsem potkala spoustu nezapomenutelných lidí, z nichž mnozí se stali mými přáteli. Šest let jsem dojížděla do práce z Pardubic.

Rychlíkem je to hodinka, za kterou vlak ujede stokilometrovou vzdálenost mezi těmito městy. A tak se ze mě za tu dobu stal znalec jízdních řádů, luxusních vagónů, tajů číslování sedadel a zvyklostí na dráze. Kolik lidí jezdí hodinu tramvají do práce z jednoho konce Prahy na druhý a mnohdy si ani nesednou! A já v pohodlí s místenkou v tichém kupé, kde si můžu číst, pracovat nebo si třeba schrupnout.

Péčí ekumenického oddělení jsem se dostala na čtrnáctidenní stáž do redakce plátku Evangelisches Gemeindeblatt, týdeníku vydávaného württenberskou luterskou církví. To byla velká škola! Osm redaktorů na plný úvazek. Týdenní periodicitu vyžaduje několik rozpracovaných čísel současně v různém stádiu přípravy. Na redakčních schůzkách měla hlavní slovo referentka inzertní sekce, která si vyhradila stránky a velikosti reklamních příspěvků, protože z toho byl příjem důležitý pro existenci. Až podle toho si ostatní rozebrali plochy stránek na své rubriky a příspěvky. Psalo se rovnou do sazby a člověk hned na monitoru viděl, kolik má místa pro text, kolik pro fotku či obrázek. A jen to svištělo. Proti tomu je práce jednoho redaktora na časopise s měsíční periodicitou poklidný valčík. Chtěla jsem inspiraci, kde se dalo. S jednou zkušenou redaktorkou jsem se bavila o tom, jak

dělá rozhovory. Říkala mi, že diktafon moc neužívá, že je pak hrozná práce to přepisovat a dokládat písemnou podobu toho, co bylo řečeno. A že ona si raději s respondentem povídá, dělá si poznámky, a pak rozhovor rekonstruuje rovnou do písemné podoby. To jsem obdivovala.

Dramatický zážitek

Jednou jsem dělala docela důležitý rozhovor pro Českého bratra. Objížděla jsem tehdy školy Evangelické akademie a v každém čísle bylo o jedné z těchto škol. V době chytrých telefonů je možné nahrávat cokoli přes aplikaci rovnou do telefonu. Když jsem po asi hodinovém interview s ředitelem školy chtěla nahrávku – klik, šup – zavřít a uložit, místo uložení jsem ji omylem smazala. Přišla jsem na to až za chvíli, když jsem se ve škole rozloučila a chtěla si nahrávku přeposlat do počítače. Uf. Co teď? I vzpomněla jsem si na redaktorku z Gemeindeblattu, vzala otázky z přípravy, zapátrala v paměti a začerstva všechny odpovědi písemně rekonstruovala. Když časopis vyšel, nikdo si ničeho nevšiml, a já byla na sebe patřičně hrdá.

Daniela Ženatá (šéfredaktorka 2010–2020)

připravila ARO, foto: archiv ČB

HISTORICKÉ ČLÁNKY

1924–1945

Zlatá léta první republiky a válečná krize

Na pozadí prvních dvou desetiletí existence Českého bratra se odehrála v ČSR řada událostí i politických změn, z nichž některé jsou reflektovány na

stránkách časopisu. Z církevního dění uvedme počátky tábora v Bělči (otevřen 6. 7. 1929).

Náš časopis

Potřeba časopisu, který by byl vydáván samotnou církví, byla pocítována již dlouhou dobu. Spolek českokobratrských duchovních vyslovil přání, aby vycházel všecírkevní časopis, a druhý synod, uznávaje tuto potřebu, uložil synodnímu výboru, aby v příhodné době uskutečnil jeho vydávání. Synodní výbor, plně usnesení synodu, rozhodl se vydávati počátkem r. 1924 časopis „Český Bratr“.

Jeho úkolem bude sloužiti celé českokobratrské církvi evangelické, podávati obraz její práce a jejího života, přinášeti stručné zprávy o jednání ústředních orgánů církevních, všímati si náboženského života a práce jiných církví a ná-

boženských společností a věnovati pozornost i kulturním otázkám, pokud jsou ve vztahu k náboženství. „Český Bratr“ bude vycházeti měsíčně v sešitech o 16 str. První číslo vychází v rozsahu mimořádně zvětšeném. Dávajíce do rukou českokobratrské veřejnosti první číslo „Českého Bratra“, žádáme všechny členy českokobratrské církve evangelické, aby časopis tento co nejhojněji odebírali a o jeho největší rozšíření se starali. Přihlásí-li se dostatečný počet odběratelů, budeme i příští čísla vydávati v rozsahu zvětšeném.

(ČB 1/1924, s. 16–17)

Česká Diakonie. (Jubileum.)

Česká Diakonie dožila se jubilea 25letého trvání. Z malých vyšla počátků a dnes jest ústavem, který má krásnou činnost za sebou. A proto bylo zcela na místě, že 4. prosince oslavila své jubileum zdárné práce slavností s díkčinicemi bohoslužbami. Odpoledne o 3. hodině sešla se četná obec členů a přátel, dlouholetých příznivců a podporovatelů tohoto díla lásky do českokobratrského evangelického chrámu na Královských Vinohradech a po úvodní písni kázal bratr Timoteus Blahoslav Kašpar na text Job 28,10. Velmi případně promluvil a rozebral pěkně slova textu se vztahem k České Diakonii. Nato vykonal modlitbu bratr farář Bedřich Jerie. Za místní sbor pozdravil a uvítal Českou Diakonii kurátor bratr školní rada dr. Kadlec, bývalý člen výboru. Předseda bratr vrchní stavební rada ve výslužbě a inženýr Adolf Novotný zahájil jubilejní schůzi tím, že uvítal četné shromáždění a zvláště zástupce hlavního města Prahy a jiných korporací. Pozdravný přepis zaslal výboru České Diakonie primátor Dr. Karel Baxa,

staříčkový farář a přítel Diakonie bratr Oskar Opochenský z Kláštera a jiní. Předseda promluvil pak o činnosti České Diakonie za uplynulých 25 let. Vzpomněl těžkých začátků, jak Diakonie pracovala, jak si klesla cestu a pozvolna získávala zájem církve a veřejnosti, vzpomněl pracujících sester a postupu díla, rozvětvení jeho, ovšem i dobrodinců, kteří šlechetnými odkazy a dary umožnili dnešní vzrůst České Diakonie, vzpomněl také těch, kteří spolupracovali a již odešli na věčnost, poděkoval pak veřejnosti, jež Českou Diakonii podporovala, takže mohla během těch 25 let dobré dílo vykonati. Ti, kdož mají v ruce tištěné výroční zprávy a Věstník České Diakonie, a sledovali se zájmem práci ústavu, jistě neupřou, že Česká Diakonie je podnikem užitečným, důležitým a nepostrádatelným, a jest si přáti, aby po prvním jubileu mohla Česká Diakonie pracovati o dalších svých úkolech a zejména po dobudování mateřského domu zdárně provedenou nástavbou mohla provésti i stavbu potřebného sana-

torie a tím se přiblížila ústavům zahraničním, moderně vypraveným a zařízeným.

K tomu jest třeba, aby Česká Diakonie byla na dále veřejností naší účinně podporována, při nejmenším, aby dosavadní příznivci a přátelé zůstali jí věrni a jí pomáhali s takovým porozuměním jako dosud.

Následovala recitace básně bratra Gustava Molnára, faráře trnávického, dále sólové zpěvy

sester Kršňákové a Rudlové, nato pak díkčiníci modlitbu vykonal a požehnání udělil bratr superintendent Dr. Josef Lukášek. Společným zpěvem zakončena byla jubilejní slavnost. Četně shromáždění projevilo lásku svou k České Diakonii i štědrou sbírkou.

(ČB 12/1928, s. 281–282)

Letní tábor Komenského

Svaz Sdružení mládeže a Nedělních škol učinil rozhodnutí, které musí naplnit radostí každého přítele našeho dorostu. Jest to usnesení obou Svazů o vybudování samostatného letního tábora pro mládež všech evangelických denominací v naší republice.

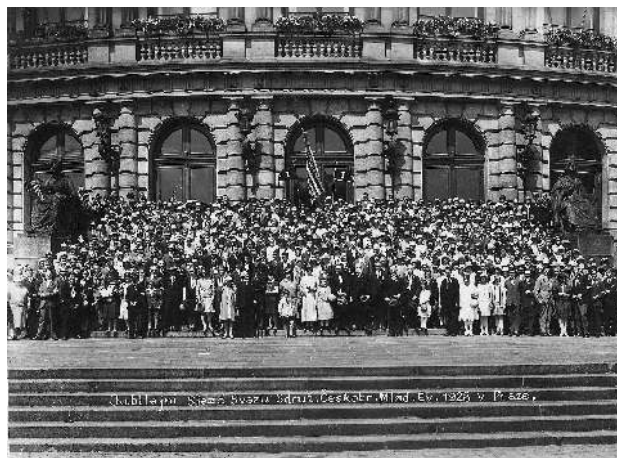
Nejedná se o malou věc. I finančně i organizačně znamená to veliké napjetí všech sil, pokud jsou anebo budou mládeži k dispozici. Finanční náklad odhaduje se při skrovném zařízení na Kč 200.000,—.

Zastavme se nejprve u tohoto bodu. Jest možno sehnati tuto částku během dvou, tří měsíců? Skeptikové zavrtí jistě záporně hlavou. Ale já se tak na věc nedívám. Jest pravda, že jsme se u některých našich podniků přepočítali, ale to nebyla mládež.

Řekněme si upřímně: „co jsme dosud pro mládež udělali?“ „Kolik desetitisíc jsme jí dosud věnovali?“ „Kolik staršovstev zařadilo do svých rozpočtů všechno možné a na podniky, které jsou často velmi vzdálené, nejasné, ano problematické. Což kdybychom povolili jednu sbírku mládeži pro mládež? Částka Kč 200.000 znamená sebrati ve sboru asi jednu korunu na duši. Dovolme mládeži, aby si tuto korunku sama vybrala a postavila si z výnosu letní tábor. Nikoho to nezatíží a radost bude veliká. Radost u nás, kteří neradi slyšíme o sbírkách, z toho, že se vykoupíme pouhou korunkou, a u mládeže,

že sebere Kč 200.000,— a postaví si letní tábor. Nuže, měsíc Komenského na letní tábor!

Mládeži! Vyžádej si svolení presbyterstva a rozběhni se po korunkách. Neustaň, dokud nebudeš mít tolik korunek, kolik je ve sboru údů. Nebude-li ti moci někdo dáti, musí to za něho zaplatiti druhý a třetí, který má pro tebe srdce. Vzhůru k práci!

*sjezd Sdružení česko-bratrské mládeže
evangelické v Praze (1928)*

Farář Novotný v Hradci Králové má již krásné místo a plány a čeká pouze na těch 200.000 korunek. Udělejte mu radost a pošlete mu je.

A ještě k těm Kč 200.000. — Jsou (chvála Bohu) mezi námi bratři a sestry, co nevědí, co ►

se zbytečnými penězi. Bůh nebeský jim dal více, než mohli spotřebovati. Zestárlí a sedí a přemýšlejí, jak těchto nadbytečných darů nejlépe užítí. Komu co odkázati?

Mám pro ně dobrou radu. Zakupte si v letním táboře jeden stan a darujte jej našim dětem. Jeden stan stojí pouze Kč 3.000. To bude radost, až se mládež dozví, že jste si na ně vzpomněli. Postaví se do řady a všem, kteří na ně takto vlídně vzpomenou, zazpívají od srdce píseň veselou. Jak vidíte, ta finanční otázka bude rozřešena snadno – „jen lásky víc“. Druhá věc jest dobrá organisace a pěkné místo, kde by bylo dost slunce, vody, jídla a pití.

Tyto věci ponechte nám starým, ať máme také trochu zábavy. Mohu vám prozraditi, že věc jest v proudu. Bratr farář Novotný našel již místo, slunce, vodu, les a výborné zásobení.

Já zase vyhledal skvělé lékaře, kteří se zaručili, že budou o vás v táboře svědomitě pečovati. Jest jich celkem pět: tři profesori světového jména a dva asistenti.

První se jmenuje Dr. Vánek. Bude mít na starosti vaše plíce. Bude vám plnit plicní sklípky nejčistším vzduchem a pilně okysličovati krev. Pod jeho dozorem bledé tváře zčervenají, kašel pomine a prsa se rozšíří. Druhá lékařská kapacita jest dr. Sluníčko. Ten bude prováděti každého dne vibrační masáž, prosvítí vás lépe než Roentgen, zničí choroboplodné bakterie a tak vás zahřeje, až z vás poteče potůčkem pot. Ale tu již přiskočí třetí lékař, proslulý dr. Vodička. Připraví vám denně nejrozmanitější lázně, sprchy, střiky, koupele, plavání a nesmírnou radost ve velikém jezeře. Všechno pot bude smyt, pory se otevrou, oko vyjasní a vy budete mít jeden pocit, vše společný: ohromný hlad. Bez starosti. K tomu máme právě pány asistenty.

Pan asistent dr. Žaloudek připravil zatím hygienickou kuchyni par excellence. Nic, co hubí nervy, ledviny, srdce. Vše čisté, chutné, výživné. Vše, co staví zdravé tělo a činí veselou mysl:

Máslo, mléko, buchtičky, kaše s medem, ovoce, jahody, maliny, třešně, takže zajisté řeknete se Šalamounem: „Zdaliž není to chvalitebné při člověku, jísti a pítí a učiniti životu svému pohodlí z práce své?“ (Kaz. 2,24.)

Abyste však přespříliš nepovolovali hříšným žádostem těla, jest pohotově druhý asistent dr. Cvik.

„Do řady!“ zahřmí jeho velitelský hlas. Ihned se seskupí kolony a nastoupí pochod do lesů a na výzvědy. Jedna četa obejde jezírko, druhá zmizí v lese, třetí vydá se na pícování pro potravu příštího dne, čtvrtá provede řady prostocviků, až jim budou klouby praskati.

Zatím se upraví sály a bratr farář Novotný připraví potravu pro duši. Na tom nám nejvíce záleží, aby ve zdravém těle byl také zdravý duch.

Sbírka na uskutečnění myšlenky Letního tábora Komenského v Bělči se zdárně vydařila. Slavnostní otevření tábora proběhlo v památný den 6. 7. 1929. Přijelo mnoho tehdejších vysokých představitelů ČCE, včetně (synodního) seniora J. Součka, několika lékařů a zástupců třebechovického i královéhradeckého sboru. Celou první sezónu byl tábor otevřený od 1. 7. do 17. 8. 1929, kdy byl tábor v průměru osazen neustále cca 80 osobami, v některých dnech se díky návštěvám zvýšil na 160 osob.

Duch, který by byl zbohacen moudrostí z nebe, srdce, které by plálo horoucí láskou k svatým Božím ideálům, mysl, která by byla plna rytířskosti a šlechtnosti.

V našem táboře budou znít zpěvy o lásce Boží, o velikém Příteli dítek a o Jeho přeslavném vítězství.

Letní tábor Komenského – toť náš nejbližší program. Ve jménu Páně, děti, kupředu!

F. K. (ČB 3/1929, s. 69–70)

Ztráty českobratrské církve evangelické.

Smutné události minulého měsíce postihly těžce i naši církev. Neseme předně svůj podíl na obecném národním hoři, a neseme jej snad tíže než mnozí jiní, neboť naše láska k národu a věrnost k jeho dědictví byla vždy zvláště hluboká. Ale byli jsme postiženi i přímo jako církev velmi bolestně, neboť od mateřské církve byla novými, nadiktovanými hranicemi odtržena celá řada našich sborů a stanic. Je bolestné přehlížet tyto rány, přehlédnouti je však musíme, abychom poznali svou novou situaci a mohli lépe připravit své nové úkoly.

Začneme-li od západu, zjistíme první větší ztráty u západního sboru v Plzni, který má za novými hranicemi celou řadu kazatelských stanic, z nichž některé jako Cheb byly arci hluboko v území opravdu německém, jiné však jako Litice, Nýřany, Zbuck, Dobřany, Stod jsou u samých bran Plzně a leží v místech často ze značné většiny již českých. Vždyť v Nýřanech byl usazen i zvláštní diakon pro práci v tomto kraji, br. Fr. Hašek, který nyní musil odejít tak jako přechetní jiní bratři a jest na ten čas bez místa. Na oblast diaspory kdysi plzeňské přiléhá území, jež bylo odděleno od diaspory lounské, od Karlových Varů po Žatec. Sbor tím byl arci dosti zeslaben, ač se mu snad dostane vyrovnání očekávaným vzrůstem Loun a okolí v důsledku přílivu vystěhovalců ze zabraných severních Čech.

Dále k východu je již oblast dvou zabraných farních sborů, Mostu a Teplic-Šanova. Most je nejmladším farním sborem, jehož potvrzení s platností od 1. září 1938 bylo oznámeno teprve v minulém čísle „Českého Bratra“. Teplice-Šanov je sborem asi o 10 let starším, a dědicem věrné práce, kterou v severočeské diaspoře konal už dávno před válkou cestující kazatel br. Václav Řezníček z Trnovan, což je teplické předměstí. Vždyť český živel v tomto území, a ještě více v území duchcovsko-mosteckém je odedávna velmi silný, rostl stále, ne snad umělými zásahy, nýbrž přirozeným přílivem popu-

lačního přebytku přilehlých českých zemědělských krajů do hornického a jinak silně průmyslového severu. Zvláště také evangelické Podřipsko dodávalo pravidelně své kádry do této oblasti, a proto je pochopitelné, že v těchto dvou sborech, t. j. na Mostecku, Duchcovsku, Teplicku a Ústecku bylo na půlpáta tisíce našich údů. Z nich přes 3.000 měl sám sbor teplický, který si loni koupil účelnou faru a letos započal se stavbou krásného chrámu na sousedním pozemku. Nyní je tato celá dlouholetá práce v troskách. Přemnozí údobí byli donuceni se vystěhovati. Neodešli ovšem všichni; br. farář Zelený zůstal na ten čas v Teplicích, koná dále služby Boží a zjišťuje, kdo z údů sboru zůstal. Přesto však je další budoucnost sboru velmi nejistá. I když se spojí s Mostem, bude velmi těžké, aby zbylí údobí stačili na vydržování sboru. Stavba chrámu byla zastavena, a není posud rozhodnuto, co se s touto započatou stavbou stane.

Dále k východu byla v zabraném území diaspory, náležející nejprve ke sboru mladoboleslavskému, a potom kazatelská stanice v Liberci, patřící k Libštátu. I tato stanice patrně v nových poměrech zanikne. Okupační čára se dále na východ vyhýbá sborům v Křížlicích a ve Valterčích, ač jim odřezává bolestně některé osady čistě české, dále pak svírá v stísňující blízkosti Dvůr Králové n. L., jemuž odnímá kazatelskou stanici v Starobucku-Debrném. Další průběh čáry, navazující u Náchoda na staré státní hranice, nedotýká se po dosti dlouhou řadu kilometrů podstatně naší církve, ale ve východních Čechách zasahuje velmi nemilosrdně národní i církevní tělo tím, že z něho odlučuje celou řadu čistě českých vesnic na Lanškrounsku, mezi nimi Horní Čermnou, sídlo kvetoucího tolerančního sboru. Nechceme stále věřit, že by toto nepochopitelné odtržení mohlo zůstat trvalým! Zatím se věci mají tak, že br. farář Koutný se po svém propuštění z vojenské služby do Čermné vrátil a koná dále služby Boží, očekávaje ►

dalšího vývoje věcí. Definitivně je arci ztracena čermenská kazatelská stanice v Lanškrouně, která se asi v žádném případě dlouho neudrží.

Další sledování okupační čáry nám připravuje bolest snad stále rostoucí. Ústí n. Orl., kde máme svou kazat. stanici, i Česká Třebová (fil. sbor) jsou touto čarou takřka obklíčeny. I Lito-myšl je od čáry vzdálena jen na skok, ač sbor oddělením území početně takřka nich neutrpěl. Dále k jihu je však proslulý příklad libovůle zmíněné čáry, Polička. Všichni víme z denního tisku, s jakým zděšením toto ryze české město slyšelo zprávu, že má být obsazeno, jak skutečně k obsazení německým vojskem došlo, ale jak za několik dní byla větší část města opět uvolněna. Jenže v předměstí, které je posud obsazeno, jsou nejen krásné budovy našich škol a gymnasia, nýbrž i náš krásný kostel, loni postavený a otevřený. Pravda, jak škol tak i chrámu smí být dále používáno; údové i br. farář z Borové chodí do něho na propustky; je to však stav, o němž můžeme jen vyslovit očekávání, že nebude trvalý.

Další velmi truchlivou kapitolou národní i církevní je severní Morava. Aby byl získán jakýsi most k německému jazykovému ostrovu svitavskému, byl k Německu připojen i široký český pruh, táhnoucí se od východních Čech přes Zábřeh k Olomouci. V tomto území je náš farní sbor v Hrabové a jeho filiální sbory – po př. kazat. stanice – Zábřeh, Svěbohov, Sudkov, Písařov. Jsou to vesměs sbory vzniklé z přestupového hnutí; vyznačují se značnou mírou upřímné náboženské horlivosti. Pracoval zde po dlouhá léta věrně br. vikář R. Šedý, nejprve ve Svěbohově, potom v Hrabové. Vedle něho pracoval v Zábřehu diakon, nyní br. J. Košťál. Ve všech uvedených místech jsou modlitebny neb chrámy, některé z nich architektonicky velmi vydařené. Přečtete si v minulém čísle zprávu o slavnosti těchto severomoravských sborů! Nyní tedy je tato celá kvetoucí církevní tradice v Německu. Nezanikla tím ovšem. Většina údů – mnozí z nich rolníci – zůstala na místě, a s nimi oba církevní pracovníci, vikář Šedý a diakon Koš-

tál. Pokračují dále ve své nenáročné, ale věrné duchovní práci, nenarážejíce zatím na vážnější překážky. Jsou to však sbory, které nikdy nevyňikaly bohatstvím svých údů a vždy byly odkázány na vydatné podpory odjinud. Tím méně mohou bez takové pomoci existovati v nových poměrech!

evangelický kostel v Poličce, v popředí cedule označující demarkační linii (1938)

Velikou starost jsme měli o farní sbor v Hodslavicích. Podle první zpráv měla být tato ryze česká obec, rodiště Palackého, také obsazena Německem. K této okupaci však nedošlo, a doufáme pevně, že nebezpečí pro Hodslavice a stejně i pro filiální sbor v Mořkově je odvráceno nadobro. Sbor hodslavský však přece jen silně utrpěl, neboť ztrácí nejen kazatelskou stanici v Novém Jičíně, město většinou německém, nýbrž i filiální sbor v čistě českém městečku Štramberku. Je to součást velké křivdy, která je na našem národě páchána v severovýchodní Moravě a v opavském Slezsku, kde jsou oddělovány rozlehlé, čistě české kraje s mnoha

desettisíci našich krajanů. Až na okolí Hodslavic jsou to ovšem kraje, kde skoro není evangeliků, takže čistě církevní ztráty se tu dále omezují na kazatelskou stanici v Opavě, náležející ke sboru ostravskému. Nejbolestnější po mnohé stránce jsou ztráty na Těšínsku, kde pro sotva 100.000 Poláků bylo k Polsku odtrženo přes 150.000 Čechů, kteří bydleli v obcích namnoze takřka ryze českých. K tomu přistupuje, že se strany polských orgánů bylo tu proti českým lidem postupováno s velikou tvrdostí. Celé zástupy jsou vypovídány, a nechybí ani případy tělesného zlého nakládání s nevinnými lidmi. Ivšichni naši duchovní, far. J. Geryk a vikář Fr. Budzinski z Těšína a far. J. Kryštůfek z Orlové byli s krátkou lhůtou vypověděni. Kostel v Těšíně byl prostě zabrán – polské úřady ukazují mnohem méně respektu k právním formám než úřady německé. Dějí se pokusy, aby byla zajištěna další existence našeho sboru aspoň v Orlové, výsledek je však hodně nejistý.

Přeskočíme-li z Těšínska na jižní Moravu, setkáme se s dalším případem velké křivdy. Vždyť Břeclav je město z dobrých 85 % české! Přesto bylo zabráno, a naděje na navrácení aspoň části města jsou velmi nejisté. Měli jsme v Břeclavi velmi kvetoucí, byť ne právě početný farní sbor (660 duší). Jeho budovy z r. 1932 jsou velmi účelné, byť až překvapivě moderního slohu. Nyní to všecko snad bude ztraceno. Vždyť valná část údů se vystěhuje, případně-li město nadobro k Německu, a zbytek nestačí na udržování sboru. Vše je tím bolestnější, že sbor je zatížen značným dluhem; ze značné části jsou to pohledávky vlastních členů sboru, kteří svými zápůjčkami sbor svého času vydatně podpořili, nyní však, když přišli snad o všechno, potřebovali by naléhavě, aby jim sbor tyto půjčky vrátil. Rád by to učinil, kde by však k tomu vzal prostředky? Sbor arci není celý ztracen; i když Břeclav bude definitivně ztracena, bude možno znovu vybudovati sbor v dosavadním filiálním sboru v Hodoníně; to však bude vyžadovati značného pořizovacího nákladu.

Na jižní Moravě ztrácíme, patrně už definitivně, dva další farní sbory, Hustopeče a Miroslav. Oba jsou v místech s německou většinou, ale s velmi značnou, skoro poloviční, českou menšinou. Jsou to sbory, kde bylo po řadu desítek leti pracováno zvláště cílevědomě na budování živé a ukázněné církve Kristovy, a proto patřily k nejživějším sborům naší církve. Naopak, Hustopeče byly vždy z nejmenších našich sborů. Dnešní převrat je oslabil tak, že sbor není schopen dalšího samostatného trvání. Příznivější je situace v Miroslavi, kde naši členové jsou povětšinou rolníci, kteří snad budou schopni sbor delší dobu udržet, snad ve spojení se zbytky sborů v Hustopečích a v Břeclavi. K Miroslavi patřily i filiální sbor ve Znojmě a kazatelská stanice v Moravském Krumlově. Obě místa byla též ztracena, ač Znojmo bylo většinou české a Mor. Krumlov je skoro čistě český.

Ztráta pohraničí v září 1938 se projevila i v ČCE, která přišla o několik sborů a zároveň se snažila pomáhat uprchlíkům z tamních oblastí. Tato skutečnost je reflektována v několika číslech Českého bratra z doby tzv. Druhé republiky.

Další průběh okupační čáry neodtrhuje od nás už další sbor. Zasahuje však dosti nepřijemně do sboru ve Velké Lhotě, kde zatím přerušuje silniční spojení sídla sboru s kazat. stanicí ve Valtínově, obkličuje tísnivě Jindřichův Hradec a odtrhuje kazatelskou stanici v Českých Velenicích. Tím je vyčerpán smutný přehled ztrát církve. Jde tu asi o 20.000 našich údů. Jaké budou toho následky? Je nemožno přehlédnouti duchovní škody, které přinese trvalé odloučení od mateřské církve a od národního těla. Ale i viditelné škody jsou těžké. Mnohé z odloučených sborů nebudou moci dále trvati, ostatní budou těžce zápasit. Tím ztratí svá místa několik našich farářů. Snad všichni ti bratři kazatelé, kteří dnes působí na odtržených sborech, budou muset brzo odejít, a práci tak bude nutno opatřit jinak. A nejen kazatelé odejdou. Celé tisíce ►

našich údů, zejména ze severních Čech a z Těšínska, opustili již své domovy a jsou vlastně běženci v okleštěném Československu. Církvi tím nastávají četné a obtížné úkoly. Je její povinností opatřit zaměstnání všem bratřím kazatelům, kteří ztratili nebo ztratí svá místa. Nepůjde to jinak, než jestliže ti ze starších bratří farářů, kteří mají plný počet služebních let, odejdou na odpočinek. Synodní rada učinila již v tomto směru první kroky. Také patrně bude nutno v některých případech rozdělit větší sbory anebo jinak reorganisovat sborovou práci. Ale nejen o postižené faráře se musí církev starati. Její

péče musí býti obrácena i k jiným církevním pracovníkům, ano ke všem postiženým údům vůbec. O podrobnostech pojednáme snad později. Už nyní však si možno a nutno říci, že všechno to bude vyžadovat značných prostředků, a proto i mimořádných obětí ode všech nás. V této těžké době se musí docela nově projeviti solidarita celé církve na hospodářském poli. Dosud jsme žili v poměrech dosti pohodlných. Nyní to asi bude brzo jinak. Ukáže se, jak umíme jedni druhých břemena nésti, a jak opravdová je naše oddanost k církvi.

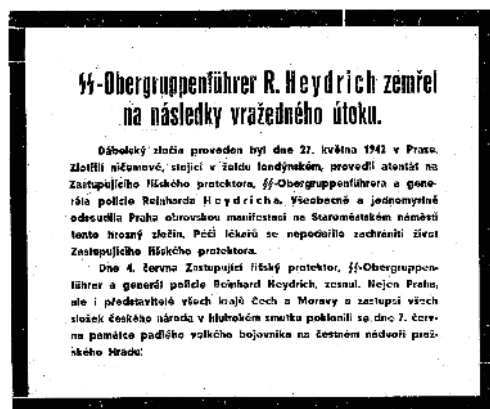
K. S. R. (ČB 11/1938, s. 253-256)

SS-Obergruppenführer R. Heydrich zemřel na následky vražedného útoku.

Đábelský zločin proveden byl dne 27. května 1942 v Praze. Zlotřilí ničemové, stojící v žoldu londýnském, provedli atentát na Zastupujícího říšského protektora, SS-Obergruppenführera a generála policie Reinharda Heydricha. Všeobecně a jednomyslně odsoudila Praha obrovskou manifestací na Staroměstském náměstí tento hrozný zločin. Péči lékařů se nepodařilo zachrániti život Zastupujícího říšského protektora.

Oznámení o smrti zastupujícího říšského protektora R. Heydricha musela redakce Českého bratra povinně otisknout z nařízení Ústředí tiskové dozorcí služby. Jde o jednu z mála viditelných zásahů do obsahu čísel za doby Protektorátu – cenzura byla vsudypřítomná, ale nesměla býti na první pohled patrná, např. v podobě tzv. bílých míst.

Dne 4. června Zastupující říšský protektor, SS-Obergruppenführer a generál policie Reinhard Heydrich, zesnul. Nejen Praha, ale i představitelé všech krajů Čech a Moravy a zástupci

zpráva o úmrtí R. Heydricha otištěná v Českém bratru

všech složek českého národa v hlubokém smutku poklonili se dne 7. června památce padlého velkého bojovníka na čestném nádvoří pražského Hradu.

(ČB 7 + 8/1942, s. 137)

*připravila ARO, komentáře Adéla Šmilauerová,
foto: archiv ČCE*

Telegram, odeslaný z Moskvy Konferenci expertů velmocí pro zastavení pokusů s nukleárním i zbraněmi do Ženevy

Jako představitelé protestantských církví z Československa a Sovětského svazu při návštěvě československé církevní delegace u křesťanských církví v Sovětském svazu byli jsme znovu upevnění v přesvědčení, že věřící našich církví co nejupřímněji touží po dorozumění, přátelství, spolupráci a pokoji mezi národy. Za mír se modlíme a pracujeme. Vaše rokování o zákazu pokusů s nukleárními zbraněmi sledujeme s živým zájmem, s obavami i nadějemi. Snažně Vás žádáme, vykonajte neodkladně vše, aby se navždy skončily pokusy s nukleárními zbraněmi, aby zbraně hromadného ničení byly zakázány a atomová energie byla využita výlučně pro blaho a štěstí lidstva! Nezklamte nezlomnou naději mírumilovných lidí, kterou skládají ve Vaše rokování. Přispějte, aby lidstvo bylo osvobozeno od strachu z atomové války!

O. L. Bartho, gen. tajemník slovenské evang. církve a. v.

J. Cymorek, biskup slezské evang. církve a. v.

Prof. dr. J. L. Hromádka, děkan Komenského fakulty

Dr. L. Katina, biskup západního distriktu slovenské evang. církve a. v.

Prof. dr. J. Michalko, proděkan slov. evang. bohoslovecké fakulty

J. N. Ondra, farář a jednatel Svazu československého evang. duchovenstva

B. Pospíšil, ředitel Ekumenického institutu Komenského fakulty a tajemník Ekumenické rady církví v ČSR

Prof. dr. J. B. Souček, proděkan Komenského fakulty

Dr. I. Varga, biskup křesťanské reformované církve na Slovensku

A. Žiak, gen. dozorce slovenské evang. církve a. v. a místopředseda NS

Alexij, patriarcha moskevský a celé Rusi

J. J. Kiivit, arcibiskup luterské církve v Estonské SSR

G. Turs, arcibiskup luterské církve v Lotyšské SSR

J. I. Židkov, předseda Svazu evang. křesťanů-baptistů v SSSR

(ČB 1/1959, s. 3)

Prohlášení synodní rady

Všem sborům českobratrské církve evangelické

Milost Vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista

Milí bratři a sestry,
píšeme Vám tento dopis v dopoledních hodinách dne, v němž suverenita a svoboda naší republiky byla porušena zásahem zvenčí. Jsme tím hluboce otřeseni a toužíme v této těžké chvíli být spojeni co nejvíce se všemi Vámi v našich sborech. Přihlásili jsme se rádi k obrodnému úsilí našeho lidu v čele s prezidentem Ludvíkem Svobodou, ministerským předsedou Oldřichem Černíkem a prvním tajemníkem KSČ Alexandrem Dubčekem. V tomto úsilí vidíme pokračování našich nejlepších národních a duchovních tradic. Jménem celé naší církve protestujeme proti ohrožení tohoto obrodného procesu, proti porušení svrchovanosti našeho

státu a proti příchodu cizích vojsk a žádáme jejich odchod.

Nevíme, co nám přinesou příští dny. Sdílíme nyní spolu se svým lidem všecku jeho bolest i naději. Vyzýváme Vás, bratři a sestry v našich sborech, abyste věrně pokračovali v nastoupené cestě a osvědčili se jako služebníci spravedlnosti, lidskosti a svobody. Prosíme společně za moudrost, abychom poznávali, co máme odpovědně činit v této době. Připomínáme si dnes ty své bratry ve světě, kteří hledali východisko z nejtěžších situací v nenásilném odporu. Prosíme, abychom jako křesťané směli pravdu evangelia vyznávat a jako občané svého státu myslet, mluvit a pracovat ve svobodě a pokoji. Necht' nás všechny spojuje a vede jistota našich husitských a bratrských otců, že Pravda Páně zvítězí!

Ve víře, lásce a naději s vámi spojená Synodní rada českobratrské církve evangelické

V Praze 21. srpna 1968

(ČB 7/1968, s. 121-122)

evangelická mládež v 50. letech (Josefov, Herlíkovice, Běleč)

oslavy 50. výročí vzniku ČCE (1968)

Projev synodní rady československé církve evangelické všem sborům k tragickému skonu studenta Jana Palacha

Drazí bratři a sestry,
do hlubin srdce rozrušení stojíme nad otřesným činem Jana Palacha. Co prožíval, než se rozhodl, čím se probolel, co věřil. Jeho smrt je výkřikem, jaký dosud nezazněl v naší historii. Je signálem nebezpečí, v němž jsme. Je to varování, obviňuje nás z otupělosti. Dotýká se našeho křesťanského svědomí, co jsme zanedbali, abychom předešli takovému činu a otevřeli mladým lidem perspektivu plného, nepokřiveného života.

Jeho sebeobětování působí a zůstane trvalým apelem ve své jedinečnosti a neopakovatelnosti. Nemá smysl je napodobovat. Ano, je nebezpečí, že další následování vyvolá nežádoucí reakci. Milí mladí přátelé a rodiče, braňte tomu, aby přibývalo dalších smrtí. Ujímejte se těch, kteří jsou rozrušení, smutní a zoufalí. Nesmíme se dát srazit, podlomit skutečnostmi, před kterými mi stojíme. Dívejme se dál, kupředu. Spojme se

se všemi, kteří se dali do zápasu o prosazení nových vztahů mezi lidmi. Smrt Jana Palacha nás volá k životu. Zemřel, aby chránil život druhých. Jeho věc je naší věcí. Vyzývá nás, abychom usilovali o mravní velikost, o ideály, které lidstvo sjednocují a vedou vpřed. Připravujeme se pro úkoly, které nás čekají, postupně chceme brát na sebe odpovědnost, v níž je spojena zásadní povinnost s trpělivostí a láskou.

Celý svět stůně a naše země je jedním z nejcitlivějších jeho míst. Nevzdáváme se toho, co bylo páteří našich dějin, neztrácejme víru v budoucnost, nedejme se zahltit zoufalstvím.

Podpírejte ty, kteří na vedoucích místech se potýkají o humánní, demokraticky socialistickou společnost. Mějme pochopení pro jejich těžké postavení. Neodnímejte jim naši důvěru. Nerozšiřujeme příkop mezi nimi a lidem. Tvořme spolu s nimi prostředí, v němž by byli nuceni ►

odstoupit i ti, kteří maří jejich práci, zvyšují napětí a vyvolávají podrážděnost a krise mladých. Cesta je těžká, plná nástrah a úskalí, ale také naděje, zůstaneme-li jednotni ve věrnosti k pravdě, která vítězí.

Myslíme stále na Jana Palacha. Jménem synodní rady vyjádřili jsme jeho mamince i za církev účast na její bolesti. Nad hrobem našeho mladého bratra znějí nejen proslovy, ale i slovo Písma svatého. Ježíš Kristus v životě i umírání

jde s námi. On nese naše břemena a ztotožňuje se s námi, trpí s námi a pro nás. Za nás se obětoval. Ale jeho smrt na kříži není rezignací před zlem ani konec cesty. Je to přemožení smrti. Je to vítězství života. Ukazuje ke vzkříšení, k naději; a v této víře se slzami v očích nepřestáváme volat: Přijď království tvé!

(ČB 2/1969, s. 30–31)

připravila **ARo**, foto: archiv ČB

HISTORICKÉ ČLÁNKY

1970–1989

Od normalizace k revoluci

Období normalizace bylo dobou stagnace. Přesto se v církvi podařilo úspěšně zrealizovat několik projektů, které byly obcerstvivajícím zábleskem naděje. Kromě vzniku rekreačního areálu v Chotěboři (1971) to byla zejména edice Bible v ekumenickém překladu (1979) a vydání Evangelického

zpěvníku. Právě hudba a společný zpěv byly pro členy církve významnou vzpruhou. Tento dlouhý a nákladný podnik, do něhož se zapojily i zahraniční církve, se podařilo zdárně dokončit v r. 1979. Tento zpěvník našel v církvi dobré přijetí a evangelíkům „vydržel“ přes 50 let, než byl v r. 2021 vydán zpěvník nový.

Blahopřání prezidentu republiky dr. G. Husákovi

Vážený pane prezidente!

Synodní rada československé církve evangelické blahopřeje Vámi k jednomyslnému zvolení prezidentem Československé socialistické republiky.

Touto volbou vyjádřili zástupci československého lidu netoliko svou vděčnost za Vaši dosavadní obětavou práci, kterou jste pro oba naše národy a republiku vykonal, ale i pevnou důvěru, že vedení našeho státu je v dobrých rukou.

Vážíme si Vašich projevů, ve kterých vyzýváte k odpovědnosti a poctivosti v lidských vztazích. S vděčností si připomínáme Vaše slova, která jste pronesl na shromáždění Národní fronty v lednu 1971, jimiž jste vyzvedl svobodu náboženského vyznání jako jedno ze základních ústavních práv naší republiky. Jsme Vám za to hluboce vděční a těšíme se nadějí, že i ve vrcholné funkci hlavy státu budete tento převládající statek chránit.

Přejeme Vám, vážený pane prezidente, hojnost síly a pevné zdraví a budeme se za Vás modlit, aby Bůh dobrotivě žehnal Vašemu vedení našeho státu.

Blahopřání ke zvolení prezidentem byla v minulosti (nepsaná) společenská nutnost, podobně jako pravidelné zdravice prezidentům ze synodů ČCE. Tato praxe s hlubokými kořeny v dobách monarchie přešla plynule do doby I. republiky, kdy byly adresovány např. ze

synodů pozdravy prezidentu republiky, případně některým členům vlády (ministrský předseda či ministr, pod kterého církve patřily). V různých podobách a způsobech se vinula všemi politickými režimy do roku 1989.

S projevem oddané úcty

dr. Václav Kejř, synodní senior

dr. František Škarvan, synodní kurátor

(ČB 6/1975, s. 79)

Instalace nového zpěvníku

Ani v církvi nejsme zvyklí na to, aby nám vždy všechna předsevzetí a úkoly probíhaly podle připraveného plánu. S tiskem a dovozem nového zpěvníku to však vyšlo mimořádně dobře. Již 9. června 1979 mohl náš synodní senior převzít při slavnosti Gustav-adolfského díla ve Freiburgu v Bádensku jeden z výtisků nového zpěvníku jako symbolický dar dokončovaného díla. Měl tak i první příležitost poděkovat jménem církve nejen bádenským zprostředkovatelům, ale i zástupcům dalších církví, které pomohly tuto ekumenicky organizovanou akci finančně zajistit. Dokončení tisku a vazby zpěvníku bylo provedeno během dalších šesti týdnů, a tak již v druhé polovině července k nám mohl být dopraven celkový náklad 107 000 výtisků. Do konce srpna došlo i k distribuci objednaných zpěvníků do našich sborů.

V polovině září jsme tedy mohli podle původního plánu uspořádat děkovné shromáždění na půdě naší církve, k němuž byli pozváni církevní představitelé z Bádenska. Konalo se v sobotu 15. září dopoledne v chrámu Páně u Salvátora v Praze. Z ústředí evangelické zemské církve v Bádensku z města Karlsruhe byl přítomen zemský biskup dr. H. W. Heidland v doprovodu církevního rady K. Chr. Eptinga. Byla to zároveň první oficiální návštěva zástupců

této významné západoněmecké církve u nás. Po úvodní části shromáždění, na které se podíleli členové synodní rady, znovu poděkoval synodní senior dr. M. Hájek bádenským hostům za mimořádnou bratrskou pomoc a podtrhl význam rostoucí ekumenické solidarity, která současně ukazuje hlubší povědomí mezinárodního církevního společenství. Připomněl, že v předmluvě nového zpěvníku je jmenováno čtrnáct různých evropských církví a tři ekumenická grémia jako podílíci na tomto velikém mezicírkevním a svépomocném díle. Svým kázáním na žalm 96. soustředil biskup dr. Heidland hlavní pozornost děkovného shromáždění na rozličné projevy Božího milosrdenství, které vedou Kristovu církev k obnovovaným vděčným chvalozpěvům – k „nové písni“ víry a naděje.

Tato „nová píseň“ Hospodinu, obsažená i v nepřeborných slokách písni nového zpěvníku, se plným právem stala druhým zvětšeným ohniskem slavnostního pořadu. Pěvecký sbor východomoravského seniorátu, řízený prof. M. Horkou z Kroměříže, přednesl ve dvojí řadě vybrané ukázky písni z nového zpěvníku, od nově zařazených reformačních písni až po novější a současnou tvorbu. Průvodním slovem vhodně posloužil synodní senior dr. M. Hájek; účastníci mohli zároveň se zpěvem sledovat ►

text i notový záznam ve svých nových zpěvnících. Společný zpěv v slavnostně naplněném chrámu vycházel od písní dosud známých (Ž 138 v nepředstizitelném převodu Jiřího Strejce „Srdcem celým tebe, Pane“ a „Studně nepřevážená“ v původní širší podobě), ale zaměřil se i na písně nové (Malanova „Pane, dnešek je den chvály“ v překladu Karla Trusiny a starší Crügerova „Z pravé víry vzchází“ v překladu R. Nechuty). Tak byl nový zpěvník slovem Božím a děkovnými chvalozpěvy slavnostně uveden ve svůj kazatelský a pastýřský „úřad“, čili instalován pro novou nadějnou službu v církvi.

V druhé části děkovného pořadu vzpomněl dr. M. Hájek se zvláštním osobním díkem všech, kdo se podíleli na tvorbě obsahu i formy nového zpěvníku. Zástupci jednotlivých tvůrčích skupin, především představitelé hymnologického odboru (dr. Bohuš Hrejsa, prof. dr. Miloš Bič, prof. Magdalena Horká) obdrželi z rukou synodního seniora pamětní výtisky nového zpěvníku. Celkem bylo vděčně jmenováno na padesát osob, které se po dobu čtvrtstoletí podíleli na přípravách i dokončení tohoto náročného a záslužného díla. Jak připomněli i bádenští hosté, vzbudilo toto dílo mimořádnou pozornost a obdiv i v kruzích zahraničních odborníků.

Hosté z Bádenska se na pozvání synodní rady zdrželi v Praze i přes neděli a několik dalších dnů, aby se blíže seznámili se situací a prací naší církve a posloužili svým dalším svědectvím. V neděli 16. 9. dopoledne kázal biskup dr. Heidland při bohoslužbách v Kolíně, pak navštívil sbor v Poděbradech a odpoledne s dalšími hosty toleranční chrám v Lysé nad Labem. Církevní rada dr. Epting pozdravil v neděli ráno bohoslužebné shromáždění v Praze-Jarově, při němž kázala jeho manželka ThB. K. Eptingová, a večer kázal v Praze u Salvátora. Krom toho proslovil biskup dr. Heidland, který je také profesorem praktické teologie na bohoslovecké fakultě v Heidelbergu, dvě přednášky ve velké posluchárně Komenského fakulty v úterý 18. září: dopoledne při pastorálním shromáždění pro kazatele z Prahy a okolí na téma „Zvěstování jako

rozhovor“ a večer při presbyterním shromáždění na téma „Duchovenská péče jako Kristovo ustanovení“.

překladačská skupina pracující na přípravě ekumenického překladu Bible

Velká účast a živý rozhovor po obou přednáškách svědčily o upřímném bratrském zájmu našich bratří a sester o práci církve, jejíž zástupci se ochotně postavili do čela podpůrné akce pro zajištění tisku našeho zpěvníku. Tímto zájmem i dalšími projevy přátelství a obecenství v našich sborech byli bádenští hosté velmi potěšeni a dojati. K celkové radostné pohodě jejich návštěvy přispěla na všech místech i slunná atmosféra zářijových dnů v malebném Polabí a Praze, která je natolik okouzila, že by se k nám chtěli opět brzy vrátit. Biskup Heidland vyslovil před odjezdem nabídku, že jsou ochotni dosavadní publikační dílo doplnit do tvaru „trojnožky“, tj. dotisknout z použitých tiskových předloh k dosavadním dvěma „nožkám“ zpěvníku a chorálníku ještě třetí opěrnou nožku, totiž výběr písní s texty pro čtyřhlasý sborový zpěv. Částečně by se tak odpomohlo i steskům, že v chorálníku nemohly být uvedeny ani první sloky písní. S radostí tedy můžeme konstatovat, že instalace nového zpěvníku se po všech stránkách vydařila a že s pomocí Boží bude mít někdy v budoucnu i malou reprimu. Doufejme, že dílčí instalace nového zpěvníku ve sborech byly a budou neméně radostné a povzbuzující!

Jiří Otter (ČB 8/1979, s. 120-121)

připravila ARO, foto: archiv ČB

1990–2000

Vstříc novému miléniu

Poslední desetiletí minulého století znamenalo výrazný celospolečenský obrat, který se pochopitelně projevil také v církevním prostředí a církevním tisku. Dobu nově nabyté svobody dokládá jak článek o založení Evangelické akademie, tak text reagující na odluku holešovického sboru z církve.

Ožívá také téma péče o životní prostředí, mnohde velmi zdevastované nešetrným socialistickým průmyslem a zemědělstvím. V roce 1997 postihla převážně Moravu a Slezsko ničivá povodeň, která zaplavila i řadu evangelických far a kostelů.

Z projevu synodního seniora ThDr. Josefa Hromádky při shromáždění veřejnosti na Václavském náměstí ve čtvrtek 23. listopadu 1989 v 16.20 hodin:

Upřímně vás pozdravuji jménem ČCE, která v našem národě navazuje na humanitní odkaz J. A. Komenského.

Žijeme v převratné době. Všichni jsme součástí společnosti, která je nemocná a potřebuje nápravu. Slova pravdivé a věcné kritiky dávají naději na překonání mnoha věcí, které nás děsivě tíží. A přece nemůžeme zůstat jen u slov a soudů. Tato chvíle je už sama o sobě soudem nad špatným a překonaným. Ptáme se: co máme dělat? Jako křesťané se držíme evangelia. Přináší osvobodivou pravdu o našich lidských selháních, člověka se však ujímá.

Na výpravě za naplněním pravého lidského života nepřehlédněte postavu Ježíše Krista. Představuje a přináší hodnoty, které našim vzájemným vztahům na všech rovinách života scházejí. Je to láska, pravda, soucit, věrnost, oběť. Nahlédněme do této pokladnice, všechny

generace, a sáhněme až na dno po těchto hodnotách potřebných právě dnes. Nadějeme se, že z ideologického arzenálu naší společnosti bude odstraněno negativní předznamování před církvemi a jejich činností.

Politický prostor pro aktivní účast všech nás na společenském dění se může rozšířit, avšak naše ekologická situace se hned nezmění. Vřevodité rány ve světě přírody a v lidských vztazích nelze omlouvat filozofickými konstrukcemi ani ideologiemi. Musíme mít všichni odvahu k novému stylu života, který může mít hmotně méně – a přece bude bohatší o hodnoty, které se z odosobněného života vytratily.

Obracím se také k vám, představitelům veřejného života. Nejen k vám v Praze v nejvyšších orgánech. Také k vám, kteří nesete odpovědnost v krajích, okresech a obcích celé naší země. Očekáváme od vás úctu a respekt k mínění všech ►

občanů bez rozdílu. Nikdo si nesmí přivlastnit moc na úkor ostatních. Zastáváme právo shromažďovat se a šířit myšlenky i vyjadřovat vůli nenásilnými prostředky. O to vás obzvláště prosím. Očekáváme, že budou propuštění vězňové svědomí.

Věříme, že toto vše nepovede k destabilizaci, ale naopak k očištění a upevnění našeho spo-

lečného života. Dialog, který vedeme v těchto dnech a chceme vést i v budoucnosti, se opírá o důvěru. Důvěra však vyrůstá na skutečného partnerství. Začneme si důvěřovat a budme partnery jedni druhým.

(ČB 1/1990, s. 3-4)

Loučení s Maninami

Do našich sborů přišly v červnu kopie dvou dopisů: žádost holešovického sboru o propuštění z ČCE a odpověď synodní rady, v níž je toto sdělení vzato s politováním na vědomí. Mimořádné sborové shromáždění 3. června 1990 o odchodu rozhodlo.

V 80. letech 20. stol. se stal holešovický sbor Na Maninách s vikářem D. Drápalem centrem charismatického hnutí. Od konce 80. let vedlo vedení ČCE s jejich představiteli rozhovory o sporných otázkách (např. odmítání křtu nemluvnat). V roce 1990 sbor jako celek vystoupil z ČCE a vytvořil základ pro dnešní Církev Křesťanská společenství.

Oba dopisy jsou k dispozici v našich sborech. Komu jde o církev a její jednotu, měl by se s nimi seznámit. Poskytují věcnou a klidnou informaci o motivech holešovického společenství; ono zdůvodňuje svůj krok možností „lepší služby Pánu Ježíši Kristu“ a „dalšího růstu“, jež neumožňuje organizační rámec ČCE. Synodní rada vidí příčinu rozchodu ve vyhraněném učení o křtu a v odlišném pojetí působení Ducha svatého v církvi. Pociťuje rozchod jako ochuzení obou stran a oslabení věrohodného zvěstování Evangelia dalším dělením církve, k jejíž jednotě nás zavázal Ježíš Kristus.

Rozchod nás nejen ochudil a znevěrohodnil, ale též ztížil cestu a službu těm, kdo našli v Holešovících nové impulsy pro život víry a pro práci ve svém sborovém společenství. Jiní se s hnutím „charismatické obnovy“ nebo s „obnovou z Ducha svatého“ setkali v cizině – nejbliž v NDR. Není to okrajový fenomén, vždyť i objektivní zprávy dnes hovoří o 277 miliónech křesťanů „charismatického“ zaměření ve všech denominacích. Nepadne na ně podezření, že připravují podobné rozchody – ne-li sborů (pražský případ je dost ojedinělý), tedy aspoň skupin?

Doufám, že toto nebezpečí – aspoň naší církvi – nehrozí, pokud si i po odchodu Holešovických uchová „široké srdce“ a pokud zabuduje do svého vyznání i služby některé důrazy, které přináší tento světový fenomén. Připomenu citát evangelického biskupa W. Stählina (1969): „Neměli bychom příliš samozřejmě prosit, aby na nás sestoupil Duch svatý. Kde duch svatý sestoupí a přebývá, přinese nejen své ‚dary‘ – on je současně nepohodlný, ba rušivý host... Kdo prosí o příchod tohoto Ducha, musí vědět, že přivolává Boží vyrušení v tom, co má, v návycích, i v návycích myšlenkových, když už se nehodí k tomu, aby byly nádobou blahodárného neklidu a vzrušující pravdy. Kdo tedy prosí ‚Přijď, Duchu svatý‘, musí být připraven na prosbu: ‚Přijď a vyruš mne, kde mám být vyrušen‘. – Z čeho nás vyrušují ti, kdo pro sebe objevili vzrušující realitu Ducha svatého?

1. Je to elementární důvěra k slovu Písma, podepřená zkušenostmi s živým Pánem. Slovo Boží se jím skrze Ducha svatého stává Slovem pro tuto chvíli.

2. Duch svatý dává okusit něco ze slávy budoucího světa. Ale Duch Boží může přebývat jen ve vyčištěném chrámu těla. Proto Kristův kříž zůstává ve středu. Jen skrze „Kyrie“ vede cesta ke „Gloria“.

3. Setkání s křesťany, kteří se vydali Kristu a Duchu svatému, nám připomíná, že Duch Boží má pro nás připraveno víc, než co jsme dosud od něho očekávali.

4. Kde se děje zvěstování s očekáváním a v moci Ducha svatého, tam Bůh jeho pravost potvrdí i znamením. Ta neskončila s první generací apoštolů.

5. Církvi jsou i dnes darována charismata – dary Ducha – k budování sborů a k službě. Prosíme o ně? Objevujeme je? Využíváme?

6. Bezprostřední kontakt s Bohem v modlitbě a život s Božím slovem umožní vedení Božím Duchem. Avšak žít s Ježíšem znamená žít v blízkosti ohně Ducha, ale i v dosahu střel toho Zlého.

7. Dejme se zahanbit obětavostí těch, kdo objevili „život ve světě“. Nejen výnosy sbírek, ale i péče o lidi v tělesné a duchovní nouzi a vedení duchovního boje odhalují naši duchovní chudobu.

8. Dospělý křesťan od někoho přijal svědectví víry a jinému je odevzdává tak, aby se i on mohl stát duchovním otcem. Věřící křesťan má svého Pavla i Timotea.

Máme svou církev rádi kritickou láskou. Věříme, že dokonalý Duch Boží chce působit i v nedokonalé církvi. To potvrzuje Bible i historie církve. Proto v církvi zůstáváme.

A „křesťanskému společenství Maniny“ přejeme, aby se do něho zadními dvířky nevkradl „duch denominační“, před nímž nás i své přátele před lety varoval bratr Dan Drápal. Vždyť i ty nejnovější struktury se mohou jednou stát překážkou Božímu Duchu. Biblický „měch na víno musí být dost pružný, aby se poddal. Časem měchy ztverdnu jako kámen. Dáte-li do nich nové víno, roztrhne je.“ (J. C. Ortiz)

Jen otevřenost Duchu svatému a rozhovor nad Biblí může nás udržet pružnými – a snad i zase sblížit.

Miroslav Heryán (ČB 10/1990, s. 149)

Zrod a přísliby evangelické akademie

U zrodu nové evangelické školy stál ThDr. Lubomír Miřejovský, kterého jsem požádal o krátký rozhovor.

Pane doktore, co můžete povědět o současném stavu a výhledech evangelického školství?

K 1. září 1990 byla zařazena do sítě církevních škol ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky škola česko-bratrské církve evangelické, a to pod názvem Evangelická akademie. Tím se završila jedna etapa úsilí, zahájená letos na jaře. Vybudování

církevní školy je přáním mnoha lidí v naší církvi. Jde nám o to, navázat na tradice církevního školství již z doby předválečné (připomeňme si například Evangelickou misijní školu v Olomouci), zároveň však chceme vybudovat církevní školu v souladu s požadavky dnešní doby. Cílem Evangelické akademie je výchova církevních spolupracovníků na středoškolské úrovni v oblasti sociální práce, administrativní práce v církvi, dále duchovního poradenství a konečně církevní hudby.

Evangelická akademie se tak bude skládat ze tří hlavních oddělení. První bude zaměřeno ►

na výchovu pro sociální práci, druhé na výchovu hudební a katechetickou a třetí na výchovu jazykovou. Jazykové oddělení již zahájilo práci. Po-
dařilo se nám získat domácí i zahraniční lektory pro výuku angličtiny, němčiny a francouzštiny.

Z kterých států k nám přijeli zahraniční lektori?

Máme mladého lektora angličtiny z USA, německého lektora z Brém a lektorku francouzštiny ze Švýcarska. V listopadu očekáváme dva manželské páry na výuku angličtiny, jeden by měl přijet z Velké Británie a druhý z USA. Tím by byla výuka v podstatě v celém rozsahu pokryta zahraničními učiteli.

Jaké je složení účastníků jazykových kursů a kde výuka probíhá?

V současné době máme asi 300 posluchačů, z toho 20 je na celodenním vyučování, jímž by měli být dovedeni ke státním zkouškám, zbytek navštěvuje večerní kursy. Výuka probíhá jednak v prostorách Evangelické teologické fakulty, jednak ve sborových místnostech v Praze na Vinohradech a u Klimenta. Účastní se jí jak lidé pomaturitního věku, tak i sedmdesátníci, kteří si chtějí osvěžit své jazykové znalosti.

Jak daleko jsou přípravy zahájení výuky ostatních oborů Evangelické akademie?

V současné době jednáme s brněnským sborem v Opletalově ulici o pronájmu prostor pro oddělení sociální práce, kde by měly být vyučovány všechny základní předměty potřebné pro složení maturitní zkoušky spolu se speciálními předměty sociologickými a psychologickými, část výuky bude také věnována základům administrativy. Hudební větev bude působit v Kroměříži. Předpokládáme, že tyto dvě větve zahájí svou činnost k 1. září roku 1991. Je třeba zdůraznit, že součástí výuky ve všech třech odděleních bude také určitý úvod do biblických věd. Nyní průběžně zpracováváme osnovy, chystáme se vypsat konkurs na učitele.

Ve sborové místnosti v Klimentské ulici jsem při výuce desetičlenné skupiny zastihl německého lektora Thorstena Nixe z Brém. O přestávce jsme spolu hovořili o jeho čerstvých zkušenostech.

Jak jste se dostal k této práci?

O možnosti vyučovat v Praze jsem se dozvěděl prostřednictvím německého přítele pana doktora Miřejovského. Několik dní jsem o věci přemýšlel a nakonec jsem si řekl – proč to nezkusit?

Vy ale nejste profesí učitel?

Nejsem, studuji v Brémách politologii. Před měsícem jsem studium přerušil a přijel na delší dobu do Československa.

Jste v Československu poprvé?

Ne, vaši zemi jsem už dříve několikrát navštívil, myslím čtyřikrát nebo pětkrát. Mimo jiné jsem se zúčastnil – i když spíše symbolické – práce na úpravě areálu památníku v Lidicích. Pochopitelně, teď, kdy je hranice propustná a kdy u vás probíhá tolik změn, je pro mě jako pro budoucího politologa pobyt v Československu obzvlášť zajímavý. Fascinuje mě Praha, která je sice velmi starobylým městem s historickou architekturou, nepůsobí však jako mrtvé muzeum, ale jako živý a čínorodý organismus. Lidé mě podrobně informují o vaší ekonomické situaci, svěřují se se svými obavami a nadějemi. To vše jsou pro mě velmi inspirativní podněty.

Vraťme se k jazykové výuce. Její kvalita v Československu je, mírně řečeno, neuspokojivá. Co byste nám mohl říct o výuce cizím jazykům v systému německého školství?

Od pátého postupného ročníku je na všech typech škol povinná angličtina, od sedmého ročníku pak druhý jazyk, obvykle podle typu školy francouzština nebo latina, na některých školách se ale vyučuje také španělština a ruština. Snad by vás mohl zajímat jeden z výrazných rozdílů ve školském systému oproti Československu. Ve

Spolkové republiky Německo spadá školství do kompetence jednotlivých spolkových zemí, což se pochopitelně odráží i na úrovni výuky. Pro ilustraci: vysoké školy v Bavorsku neuznávají maturitní zkoušku absolventa z Brém.

A co můžete říci o podmínkách, které máte pro výuku zde na půdě Evangelické akademie?

Nemám, nač bych si stěžoval. Pravda, texty v učebnicích jsou dnes místy poněkud anachronické, ale dá se s nimi pracovat, když člověk neztrácí humor.

O dojmech z výuky jsem konečně hovořil také s žáky Thorstena Nixe. Dozvěděl jsem se, že výuka je velmi intenzivní, probíhá čtyřikrát týdně vždy dopoledne po čtyřech hodinách, každý den se postoupí o celou jednu lekci, takže v odpoledních hodinách si žáci musí osvojit s novou gramatikou i rozsáhlou slovní zásobu. Jejich znalosti jsou neustále průběžně testovány ústní i písemnou formou. S textovou podobou učebnice je opravdu někdy potíž, ale ve srovnání

s tím, co je na trhu (a srovnávat se dá jen s učebnicí pro gymnázia) je dosavadní řada učebnic pro jazykové školy vcelku nejpříjemnější. Obden se ve výuce s Thorstenem Nixem střídá učitelka z pražské jazykové školy, což považují všichni za naprostou nezbytnost. Po měsíci výuky znalosti pochopitelně ještě nedostačují na plynulou konverzaci s roditelým mluvčím; a naopak Thorsten Nix sám se postupně učí „jak učit“, ještě také neví, co dělá Čechům potíže a v čem nejčastěji chybují.

Nato, že s jazykem vlastně začínají (to, co si někteří odnesli ze středních škol, považují vesměs za velmi chabý základ), je jejich dnešní projev v němčině již dobrý, především je v podstatné míře zbaven ostychu a zábran, které občas přepadají každého, kdo se chce vyjádřit v cizím jazyce. Na celkové hodnocení je ještě brzy, všichni se shodli v tom, že forma i obsah výuky jsou doposud ve stavu zrodu. Zdálo se mi však, že se v něm skrývá nadějný příslib do budoucna.

(Rozhovor se uskutečnil v říjnu 1990)

Marek Vajchr (ČB 2/1991, s. 24–25)

Mnozí budou začínat znovu

Když se přehnaly loňské povodně, bruntálští pamětníci tvrdili, že taková voda přijde jednou za 30–50 let. Nikdo nečekal, že se s ní za 14 měsíců setkáme znovu. V neděli 6. července hustě pršelo. Do společného shromáždění nepřišli bratři a sestry z kazatelské stanice v Karlovicích. Večer jsme v rozhlasu slyšeli, že probíhá evakuace části této vesnice. To už jsme i my čekali velkou vodu a po loňských zkušenostech vyklízeli sklepy a nižší části sborového domu.

Během noci a pondělka voda v říčce za farou rychle a hrozivě stoupala. Ačkoli jsme už od neděle stále odčerpávali vodu ze sklepa, její hla-

dina se rychle zvedala. Déšť byl vytrvalý, obloha zatažená. Večer nato voda začala dobývat garáž a sborové učebny. Déšť stále sílil. Ve dvě hodiny po půlnoci hladina nečekaně během chvilky značně stoupla, sklepy byly pod vodou až po strop, zaplaven byl průjezd k faře a z části i auto. Hlavním ani zadním vchodem se nedalo z domu odejít. Dvěře byly zataraseny deskami, trámy, ojetými pneumatikami, plechovým sudem a dalším materiálem a nepořádkem, který kalná voda stále přinášela. Vyskočil jsem z okna kanceláře a snažil se zachránit auto. Připojili jsme je lanem k jinému vozidlu. Usedl jsem za volant, kde to vypadalo spíš jako v bazénu nebo ►

ve vaně. S velikými potížemi jsme je vytáhli na nedaleký kopec.

Na ulici bylo velmi živo. Lidé zachraňovali vše, co se dalo a stěhovali nejdůležitější věci do poschodí. Voda stále stoupala, během úterního dopoledne se však její vzestup stabilizoval. Poté velmi zvolna opadávala a my jsme mohli sledovat, jakou spoušť po sobě zanechala. Začaly úklidové práce, odstraňování bahna, opravy.

Mnozí však dopadli podstatně hůře. Ani nejstarší pamětníci podobnou katastrofu nepamatují. Co říci, jak pomoci rodině, která přišla o střechu nad hlavou nebo v níž si povodně vyžádaly obět na životě? Co říci, jak pomoci tam, kde uprostřed neštěstí darebáci rabují opuštěné domy a kde vychytralí překupníci vydělávají na lidském neštěstí tím, že prodávají předražené potraviny? Tyto otázky nám současnost klade. Je možné před nimi zavřít oči a zacpat si uši, je možné hledat na ně odpověď, a tak alespoň částečně zmírnit obrovskou tíhu následků katastrofy, která na mnohé surově a nesnesitelně doléhá. Co říci a jak pomoci? Mnozí odpověď na otázku vzali a berou vážně. Vzápětí začaly sbory přivážet humanitární zásilky; pitnou vodu, hygienické potřeby, trvanlivé potraviny, dětskou výživu, oblečení, hračky... Pomoc tohoto druhu zaslaly sbory z Hodslavic, Opavy, Jasenné, Rýmařova, Prahy-Žižkova a firma Cagiva. Darované věci byly vyloženy v kazatelské stanici v Karlovicích – v této obci zničil vodní živel 14 domů. Krátce nato jsme dostali od vsetínského sboru zásilku oblečení, již jsme předali rodině z Albrechtic, které voda vzala dům. Všem dárcům děkujeme.

Svůj příspěvek doplňuji rozhovorem s tiskovým mluvčím krizového štábu v Bruntále, panem Ladislavem Olejníčkem.

PH: Jaký bude v dlouhodobé perspektivě osud lidí a rodin, jejichž domy jsou neobyvatelné nebo kteří přišli o střechu nad hlavou úplně? A kolik jich v současnosti je?

LO: V současné chvíli se jedná o 150 rodin, které přišly o svůj dům a další desítky jich přibudou, protože jejich domy jsou neopravitelné, jsou narušené staticky a podle odborníků nezbude nic jiného, než desítky dalších rodinných domů zbourat. Jaký bude další osud jejich obyvatel? Abych pravdu řekl, nedokážu si to představit. Je to natolik vážný problém a složitá otázka, že bude nutná masivní podpora státu. Stát již něco dal, těch 150 tisíc za demolici a dalších 850 tisíc výhodné půjčky, ale ta samozřejmě nebude pro všechny. Je spousta lidí, kteří jsou již starší. Těžko si někdo před důchodem bude moci vzít půjčku a postavit dům. Pokud by nedošlo k výrazné pomoci státu, hrozilo by, že se část obcí tady vyliční, lidé by se odstěhovali pryč. Toto hrozí Zátoru, části obce Loučka i jiným místům, kde mnoho lidí již nechce bydlet, protože se povodeň během 14 měsíců dvakrát opakovala. Loni je to vyplavilo, letos znovu. Sotva si stačili domy opravit, mají je opět poškozené nebo zcela zničené. Někteří jejich obyvatelé rezignovali a hodlají se odstěhovat někam jinam.

PH: Která část okresu Bruntál, která města a obce byly postiženy nejvíce?

LO: Nejvíce byla postižena údolí řek Opavy a Opavice: Holčovice, Hynčice, Vrbno pod Pradědem, Karlovice, Široká Niva, Nové Heřmínovy, Zátor, Brantice a samozřejmě Krnov.

PH: Jaké jsou nejpalčivější následky přírodní katastrofy?

LO: Následky se dotýkají jak konkrétních jednotlivců, jejich domů a jiného soukromého majetku, tak celé společnosti: zničené silnice, telekomunikace, elektrická síť. Například železnice z Milotic do Vrbna byla natolik poškozena, že by se některé úseky musely vybudovat znova a podle ministra Římana není jisté, zda tato trať bude obnovena. To by postihlo průmyslové podniky ve Vrbně, protože některé se bez železnice sotva obejdou. Spousta lidí by přišla o výdělek a náhradní práce se bude těžko hledat

zvláště v oblastech, kde jí není nazbyt. Důsledkem těchto důsledků by lidé neměli peníze (ani na splácení dluhů), museli by jít někam za prací a zřejmě by jim nezbývalo než se vystěhovat. Hrozí další vlna vyhlídňování této postižené oblasti. Je to velikou výzvou i pro podnikatele: Je žádoucí, aby v tomto regionu otevíraly prosperující firmy své pobočky a tak vytvářely nová pracovní místa.

PH: Kdo potřebuje pomoc nejvíce a jakou?

LO: Nejvíce potřebují pomoc ti, kdo přišli o své domy, kdo nemají kde bydlet. Pomohlo by, kdyby se našel výrobce levných montovaných domků. Pokud by se podařilo za přijatelnou cenu zajistit lidem bydlení, spoustu problémů by to vyřešilo.

PH: Jak mohou organizace, církve, ale i ochotní jednotlivci pomoci v krátko, středně a dlouhodobém odstraňování následků katastrofy?

LO: Lidé potřebují pomoci při úpravě svých domků, aby v nich mohli bydlet. To je otázka dnů. Otázka týdnů je oprava silnice, železnic, veškeré infrastruktury. V dlouhodobé perspektivě bude důležité, pokud to bude možné, napravit škody způsobené na krajině. To znamená, že bude nutné například rozhodnout, kudy poteče řeka, která v nejednom místě změnila úplně svou trasu. Prostě upravit krajinu tak, aby byla obyvatelná a bezpečná, aby nedocházelo k sesuvům půdy atd... Toto bude trvat zřejmě léta. Některé úseky po záplavách připomínají bahnitou poušť, jinak se to říci nedá.

PH: Hlásí se celá řada dobrovolníků k odstraňování následků povodní. Jsou žádoucí?

LO: Ano. Všechny stavební profese. Dále firmy i soukromníci se stavebními stroji a jinou mechanizací, ale i lidé stavebně nekvalifikovaní.

Při odstraňování povodňových škod našlo v našem okrese práci i přes 300 nezaměstnaných. Zájemci se mohou hlásit na obcích nebo mohou pomáhat přímo postiženým rodinám, ty to potřebují především.

PH: Někteří dárci nedůvěřují velkým anonymním pomocným akcím. Jakým způsobem je možné adresně pomáhat tak, aby člověk měl jistotu, že peníze či materiál skončí u postižených a opravdu potřebných a ne v rukou některých nepoctivých úředníků či dokonce překupníků?

LO: Případný dárcce se může obrátit přes obec přímo na postiženou rodinu. Tak může dojít k oné bezprostřední pomoci, kdy člověk pomáhá člověku. Jsou žádoucí i jiné formy pomoci: Například dětské tábory a jiné aktivity, je nutné co nejvíce dětí z postižených oblastí dostat na určitý čas jinam, aby alespoň na chvíli opustily tísnivé a depresivní prostředí, které je navíc často hygienicky nevyhovující.

PH: Děkuji za rozhovor.

Život jde dál. Mnozí se již vrátili domů, ale on už tam žádný domov není. Co říci, jak pomoci ve chvílích, kdy lidé propadají beznaději a zoufalství? Je velkou výsadou a pomocí, když můžeme věřit a pokorně vyznávat, že Pán Bůh je s námi i v této přetěžké situaci a i temnou clonou přírodní katastrofy prosvítají paprsky jeho naděje. Dodávají chuť a sílu k novým začátkům, nové práci a osvětlují cestu do budoucnosti, která nyní pro mnohé vede rozbředlým bahnitým terénem a po silnicích, které místy už ani silnicemi nejsou.

Pavel Hříbek (ČB 12/1997, s. 4-5)

*připravila ARO, komentáře Adéla Šmilauerová,
foto: archiv ČB*

Kuriozity a zajímavosti

Archiv časopisu ukrývá i neobyčejné poklady

Archiv Českého bratra ukrývá i kuriozity a zajímavé příspěvky. S částí bohatství, který archiv časopisu vydal, se s vámi chceme podělit.

Reklamy

Málokdo má Český bratr spojen s reklamou – a když, tak spíš v jeho moderní historii. Možná proto leckterého čtenáře překvapí, že reklama

Sťahování
 nábytkovní vany, dopravní zavazadla, jehly i sbor všeho druhu, obstará pečlivě a levně zaslátelská firma.
KAREL RISINGER nřl. **B. B. ČERNÍK**,
 Praha-II., Thelldrovo náměstí č. 3. Telefon 21462.

Kupujte jen dobré zboží
 oznamky, náramky, píšťaly, píšťky, kapesníky, čepičky, úšleky atd.
 Synkoviny se zárukou.
 Uplatěné výhavy pro nevěsty.
 Ukalovny a rekham, recitum zboží
Baldovský, Breidler a spol.
 Praha, Celetná 3.
Při odvolání se na tento časopis zrušit slovo.

Nejlepší šicí stroje
 a ocelovými hulenými součástkami
 i v celonásupných a víceletou přem.
 přímou va mnuž ceny Vam poslouží
V. Bartušek, Olomouc
 Angl. 38.
Kupujte u odborníka!

SUKNA modní, tónné látky,
 ve velkém výběru a za
 nízké ceny nahřívá tímto
BRONKOP ŠKONKOVSKÝ A SYN, HUMPOLC.
12 Vnaky každému na předání.

ČOKOLÁDU, CUKROVINKY A KAKAO
 nejlepší jakosti dodá
 nejstarší továrna na čokoládu
JOSEF MIKŠOVSKÝ,
OLOMOUČ - PAVLOVICE.

Zvony
 z pravé zvonovny, hudebně
 i technicky naprosto dokonalé
 vyrábí jediná česká zvonná
 v Československé republice
BUŘIL & RISS,
 v Kuklenách u Hradce Král.
 Originální podřkování k ná-
 sledování.

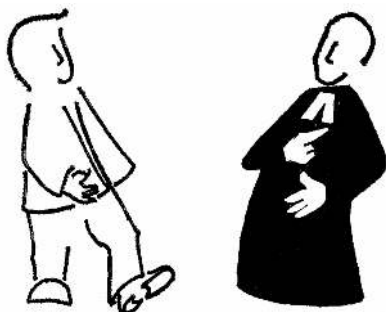
Sukna lodeny, látky na
 stejnokroutě, a
 modní látky oblokové levně dodá,
 přímě nové VZKRY ZAŠE
OLDŘICH KOČIAN, HUMPOLC.

Uhlí
 pro domácí a průmyslovou potřebu
 dodá nejlépe na povozu a vagonu
Václav Tobláš, Praha-VII.,
 Buštěhr. dráha. Telefon 253-1-3.
12 Žádejte ceník.

kával nezanedbatelné finanční prostředky. Inzerovalo se kdeco – od látek přes šicí stroje, zvony, varhany, knihy až po pojištění, instala-térské práce či uhlí. V roce 1927 například několikrát časopis otiskl upoutávku na „věcnou loterii“, jejíž výtěžek měl pomoci s financováním sborového domu evangelického sboru na Smíchově.

Vtipy

Časopis se sice tváří seriózně, ale uměl si najít i prostor pro odlehčení. V 80. letech například vycházela série kreslených – a nadčasových – vtipů z církevního prostředí.

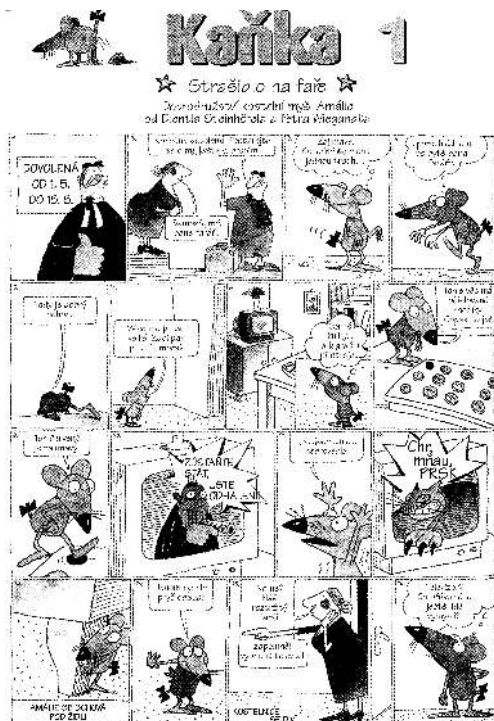

**PROČ CHCETE, MILÝ KURÁTORE,
ZROVNA ODE MNE, ABYCH LIDI UČIL,
ŽE NEMAJÍ VIDĚT SKUTEČNOSTI
JENOM ČERNOBÍLE ?**

Komiksy

V časopise také od 90. let vycházela řada komiksů. Například série příběhů o kostelní myši Kaňce. Za připomenutí stojí např. i komiksy K. Maliny z počátku druhého tisíciletí.

se v hojné míře v Českém bratru vyskytuje již od jeho počátků. Například ve 20. a 30. letech šlo o několik stran vyhrazených pouze inzerátům a reklamním sdělením. Časopis z nich zís-

(Kult) osobnosti

Stránky časopisu jsou také dokladem o tom, že některé osobnosti požívaly v naší církvi neobyčejné vážnosti. Velikou úctu měli evangelíci samozřejmě k „tatičkovi“ T. G. Masarykovi, kterého přijali za svého, přestože jeho vztah k církvi i k náboženství byl mnohem složitější. Když v r. 1935 slavil 85. narozeniny, vyšlo o něm v ČB několik oslavných článků, včetně textu s názvem „Masaryk – muž Boží“. Když potom o dva roky později zemřel, zpráva o jeho smrti vyšla na titulní straně časopisu. Konala se dokonce smuteční evangelická bohoslužba, a to v kostele

sv. Klimenta v Praze (státní pohřeb měl Masaryk na Hradě).

Podobně vážené osobnosti jsme však měli i přímo v církvi, například v osobě superintendenta helvétské církve a pozdějšího synodního seniora ČCE Kamila Nagye. K jeho úmrtí v r. 1939 vyšlo dokonce celé speciální číslo časopisu.

číslo věnované úmrtí K. Nagye

Naturel

Český bratr je také jedinečným svědectvím o svérázném evangelickém naturelu. Kupříkladu redakce časopisu oslovila během jednoho ze synodů v 90. letech jejich delegáty s anketou. Přestože se do textu vloudil kynologický překlep („setry“) a anketa nedopadla podle představ jejich autorů, stal se velmi výmluvnou a nadčasovou výpovědí o církvi.

Neradi bychom se však kohokoliv (tím spíše synodálů) dotkli, proto laskavého čtenáře prosíme o nadhled.

připravila **ARo**, foto: archiv ČB

HLAS MLČÍCI VĚTŠINY

Redakční rada Českého bratra si uvědomila, že velká část synodálů za celou dobu trvání synodu vůbec nepromluvila. Obrátili jsme se tedy na tyto bratry a setry s prosbou o odpověď na tři otázky. I tentokrát většina z nich zůstala věrná svému mlčení a neodpověděla nám.

Redakční rada v akci.
(Schůze členů současné redakční rady.)
foto: Jiří Hofman

Nejpřísnější šéf je uzavěrka

Stoletá tradice časopisu je unikátní

Adéla Rozbořilová vyrůstala na malé vsi nedaleko Letovic. Aktivní členkou Evangelické církve je již od mládežnických let, byla například členkou celocírkevního odboru mládeže. Vystudovala gymnázium v Boskovicích a obor český jazyk a literatura na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Studovala též na Evangelické teologické fakultě. Přestože momentálně žije v Praze, za svůj domovský sbor považuje stále moravské Vanovice. Již za studia se stala členkou redakční rady Českého bratra. Je jeho současnou a historicky nejmladší šéfredaktorkou.

Jak dlouho sedíš v šéfredaktorském křesle?

Od června 2020, takže nyní je to něco málo přes čtyři roky. Nastupovala jsem k 1. červnu a asi měsíc jsme se prolínaly s odcházející šéfredaktorkou.

Jak ses v této pozici ocitla?

Byla jsem oslovena jistou Danielou Ženatou, která se chystala do důchodu, zda bych o tuto práci neměla zájem. Členkou redakční rady Českého bratra jsem byla už od roku 2018, ještě jako studentka. Po dokončení vysoké školy jsem pracovala v knihovně. Když přišla nabídka převzít redakci Českého bratra, dlouho jsem to zvažovala, protože jsem vnímala, že je to velký úkol, ale nakonec jsem se rozhodla, že to zkusím. A nelituju. Doufám, že ani čtenáři.

Co tomu předcházelo?

V knihovně filozofické fakulty jsem měla brigádu už během studia. Vyřizovala jsem takovou

tu běžnou provozní agendu, jako je zařazování vrácených knih nebo chystání objednaných výtisků. A když jsem školu dokončila, zrovna se v knihovně uvolnilo jedno pracovní místo na plný úvazek. Tak jsem plynule přešla z brigádnického místa na hlavní pracovní poměr. Měla jsem na starost revize knihovních fondů. Po dvou letech se vystupňovaly nepříjemnosti ze strany tehdejší ředitelky knihovny, takže mi bylo jasné, že budu muset odejít. Nabídka práce v církvi pro mě byla dar shůry.

Vystudovala jsi bohemistiku na Karlově univerzitě. Je to pro redakční práci přínos?

Určitě! Prací s jazykem jsem se vždycky chtěla živit. Nepředstavovala jsem si, že to bude přímo kreativní psaní, ale že budu spíš působit ve vědecké sféře. Mám pocit, že teď už mám blíž k publicistice než k literární vědě, které jsem se chtěla původně věnovat. K literatuře mám pořád blízko, mám ji ráda, ale tvořivá práce s jazykem, psaní textů a nejrůznějších článků, ale i koncepční příprava časopisu mě moc baví.

Zužitkuješ pro svou práci i další vzdělání, které máš?

Když jsem nastupovala do redakce Českého bratra, měla jsem pocit, že budu potřebovat i teologické vzdělání. Tak jsem začala studovat Teologii křesťanských tradic na Evangelické teologické fakultě. Zatím jsem to sice nedokončila, protože práce v redakci je tolik náročná, že se mi to nedaří dotáhnout, ale spoustu nabytých vědomostí určitě ve své práci zužitkuju už teď. Líp se orientuju, třeba když oslovuju autory s nějakým teologickým zadáním nebo když promýšlím možné přístupy k nějakému tématu. ►

Například v letošním ročníku s dogmatickými tématy – „Pojmy víry“ (Trojice, Duch svatý...) – hodně čerpám z toho, že o tom něco malinko vím. Myslím, že jinak bych byla dost ztracená.

Jak vznikla a jak pracuje redakční rada pod tvou taktovkou?

Je nás asi deset, scházíme se jednou měsíčně, obsahově plánujeme nadcházející číslo a rozdělíme si, co kdo připraví. Buď oslovíme nějaké externí autory, nebo příspěvek napíše někdo z redakční rady. Když je něco potřeba, tak jsme samozřejmě v kontaktu i v mezích. Za ty čtyři roky, co jsem šéfredaktorkou, se redakční rada trochu personálně obměnila, získali jsme mladší posily. Nedávno přišla nejmladší členka – Eliška Foukalová, studentka historie, t. č. na Erasmu. Propojkou s Evangelickou teologickou fakultou je studentská farářka Jana Hofmanová. Na druhou stranu někteří dlouholetí členové naznali, že je třeba se posunout dál a redakční kruh opustili, třeba Tomáš Pavelka nebo Honza Kirschner. Taky za letošní rok máme dva úbytky – rezignoval Jaroslav Pechar a po dlouhých letech odešla do výslužby Jana Plíšková. Na podzim by nás měl naopak posílit Pavel Hanych, který už s prací v redakci má předchozí zkušenost.

Co je na práci šéfredaktora nejtěžší?

Nejnáročnější je asi ten měsíční koloběh. Je to rozjetý vlak, ze kterého nelze vystoupit. Vždycky říkám, že mám dva šéfy: ředitele ústřední církevní kanceláře (Martina Balcara) a uzávěrku. A ta je mnohem přísnější. Uzávěrku nejde ukecat. Když se stane, že se uzávěrka nestíhá, jako třeba v květnu kvůli synodu, je to pro mě dost stresující. To se pak všechno posune, rozplizne, další kroky se natáhnou a do příští uzávěrky je času o to méně. Někdy je adrenalin, když nějaký příspěvek vypadne na poslední chvíli.

Podřízenost tomu celoročnímu cyklu je občas stresující. Moc se mi nedaří vybírat si dovolenou. Obvykle bývá jediná možnost delšího oddechu uprostřed léta. Na začátku července vyjde letní

dvojčíslo a pak je delší pauza, než se začne chystat v srpnu číslo zářijové. Letos to ale neplatí, protože připravujeme výroční speciál...

Někdy může být trochu ubíjející nebo demotivující, že v redakci nemáme moc kontaktu se čtenáři a nevidíme, že vynaložené úsilí nese ovoce. Evangelická nátura je taková, že lidé se spíš ozvou, když je něco špatně. (*smích*) Těšilo by mě, kdyby lidé více ocenili práci mých kolegů, kteří pracují dobrovolnicky a časopis připravují ve svém volném čase. A samozřejmě i pro mě je povzbuzení, když vidím, že se něco daří.

A pak mě napadá ještě jedna věc, i když ta už dnes doufám neplatí. Když jsem jako šéfredaktorka začínala, narážela jsem na něco, co by se možná dalo nazvat ageismus. Vnímala jsem nedůvěru ze strany církevní veřejnosti, že svou práci zvládnu, protože jsem mladá, bez praxe... a ještě k tomu holka. To nebylo moc příjemné. Ale už se to otočilo. Teď bych řekla, že devadesát procent zpětné vazby, která se ke mně dostane, je kladná. Časopis ani po čtyřech letech mého vedení nezankl. Tak to vypadá, že se mi podařilo lidi přesvědčit, že to zvládnu.

Co ti dělá největší radost?

Největší radost mám, když se práce daří a podaří. Když vyjde číslo včas a je pěkné. Pokaždé,

když odešlu nové číslo do tisku, spadne mi balvan ze srdce. Že se to stihlo, je tam všechno, co tam být má, že je vše zkontrolováno, sazba sedí, články se vešly. Za týden pak přijdou výtisky z tiskárny, a to je slavnostní okamžik. Když člověk otevře to čerstvé voňavé číslo a pročítá si příspěvky, drží v ruce výsledek celé měsíční práce. Samozřejmě hned najdu, co nám kde uteklo. Zatím se mi nikdy nestalo, že by číslo bylo z mojí strany dokonalé. Ale občas přijde časopis někdo osobně pochválit, třeba z kolegů z ústřední kanceláře, kteří se k časopisu dostanou mezi prvními. To je na tom to nejhezčí. Ten hřejivý moment, že se časopis lidem líbí.

Další bonus je, že díky svojí práci potkávám spoustu zajímavých lidí, s nimiž bych se jinak nepotkala. Pozice mi přináší další nejrůznější možnosti – poznávám různá prostředí, včetně cest do zahraničí. Otevírá mi to různé dveře. Na jaře jsem například byla na Setkání křesťanů ve Frankfurtu nad Odrou nebo loni na Kirchentagu v Norimberku, zastupovala jsem také ČCE na setkání se saskou církví v Míšni. Všímám si, že v české ekumeně mě už lidé znají, dokonce mám teď překvapivou zkušenost i z Německa. Toho všeho si moc vážím, je to obohacující a dělá mi to radost.

Jak se proměnila koncepce časopisu za dobu tvého vedení?

Mám dojem, že se zase tak moc neproměnila. Po svojí předchůdkyni jsem převzala velmi dobře rozjetý vláček, do kterého jsem jen pohodlně přestoupila. Od lidí ale slyším, že je na časopise můj „rukopis“ znát. Já to moc posoudit nedovedu. Složení rubrik se v podstatě nezměnilo. Jednu dobu jsem se snažila zapojit mládež, byla k tomu i samostatná rubrika, ale neujalo se to. Jsme zkrátka časopis pro jinou věkovou skupinu.

Jak dosahuješ vysoké úrovně grafické podoby časopisu?

Vizuální stránka časopisu je důležitá. Dávám si záležet na titulních stránkách a na kvalitě fo-

tek. Na „titulky“ používám zásadně originální autorské snímky, nic nikde nestahuju ani nepřebírám z fotobank. Máme také skvělé fotografie v církvi – Bena Skálu, Františka Plzáka, Vojtu Zikmunda a další. Záleží mi na kompozici i na technickém provedení. Tím myslím, že se snažím používat fotky s dobrou ostroť a expozicí. Časopis má už několik let nový grafický design od studia Kreatura, které navrhlo i vizuál církve. V tomto směru jsme opravdu na profesionální úrovni. Velkou zásluhu na vizuální podobě má samozřejmě také zkušený grafik Petr Kadlec, který dělá sazbu časopisu.

s redakčními kolegy při práci

Redakce časopisu je v rámci ústřední církevní kanceláře součástí mediálního úseku. Jakou další mediální práci máš na starosti?

Je to dost pestré. Český bratr mě zaměstnává řekněme ze tří čtvrtin, zbytek pracovní náplně je právě práce v mediálním týmu. V rámci PR má kolega Jiří Hofman na starosti celocírkevní web a Facebook, já Instagram. Na sociální síti píšeme o tom, co se zajímavého v církvi děje. Okolnosti mě naučily trochu fotografovat. Často jezdím na akce, o kterých chceme psát, a sama tam fotím. Mám už představu, koho budeme potřebovat mít na fotce, jestli chceme obrázek na výšku nebo na šířku a podobně.

Dále každoročně pokrýváme zpravodajství ze synodu, reportujeme z významnějších ►

celocírkevních akcí, jako bylo loni například shromáždění k 70. výročí ordinace žen v církvi. Bývám na sjezdech mládeže nebo při významných ekumenických bohoslužbách či jiných akcích. To vše zpracováváme do podoby článků, které bývají na webu církve, anebo v kratší a trochu populárnější podobě na sociálních sítích. Svůj web a profily na Facebooku a Instagramu má i Český bratr. Přestože je tam „provoz“ o poznání menší než na církevních sítích, snažím se je taky aspoň základně opečovávat a udržovat aktuální.

A pak ještě dvakrát do roka redakčně zpracovávám Sbíрку kázání, kterou připravuje tříčlenná redakční rada. Vychází také Ekumenický bulletin pro cizojazyčné partnery, ale ten má na starost spolehlivá kolegyně Jana Plíšková a já na něj jen pohodlně zpovzdálí dohlížím.

Vyrostla jsi v církvi, v křesťanském prostředí. Je to pro tvou práci výhoda?

Myslím si, že jo, i když je to někdy náročné, protože člověk z té evangelické bubliny nevystoupí, ať je v práci, nebo ne. Být součástí tohoto společenství má jednu velkou výhodu, totiž to, že člověk zná zvyklosti, hantýrku a má kontakty po církvi. Uvědomila jsem si to při jedné úsměvné

situaci, když jsem před svojí necírkevní spolužačkou z ETF v rozhovoru zmínila slovo „synodál“. Mně připadalo naprosto normální, ale jí to hrozně pobavilo a říkala, že jí to zní, jako by to byla nějaká postava z Harryho Pottera. Na druhou stranu až díky práci v ústřední kanceláři jsem zjistila, jak některé věci v církvi fungují. Měla jsem mezery v tom, jak je církev strukturovaná, vůbec jsem třeba nevěděla, jak funguje synod... To jsem se díky svojí práci naučila. A se synodní radou si dnes tykám. *(úsměv)*

Jsi mladá – řekla bych odrostlejší mládežnice. Angažuješ se stále v mládežnických akcích nebo jejich organizaci?

Když jsem byla mladší a stíhala jsem toho víc, byla jsem v mládeži dost aktivní. Chtěla jsem pro svoji církev něco dělat. Byla jsem jedno období (3 roky) i členkou celocírkevního odboru mládeže (COM). Pak jsem byla členkou martin-ského grémia, což je takové staršovstvo kostela sv. Martina ve zdi, kde se konají večerní bohoslužby, též hodně navštěvované mladými. V současnosti tyhle aktivity spíš omezuju. Jednak už na to nemám tolik času a energie. A taky si myslím, že jsem už přeci jen trochu zestárla, takže

na některé věci už pohlížím jinou optikou. Někdy bych se stala jedním z věčných mládežníků. Ale mladá duchem samozřejmě zůstat chci!

Co bys popřála Českému bratru ke stým narozeninám?

Hodně čtenářů a hodně předplatitelů! Sto let je opravdu úctyhodné, tak ať tu unikátní kontinuitu a tradici nezaškodíme! A bez předplatitelů

to v čase přechodu na samofinancování církve nepůjde. Milí evangelíci, pečujte o svou církev a předplaťte si Českého bratra, abychom dopřáli i budoucím generacím podobné hezké výročí. Časopis je svědectvím o živé církvi. A já slibuji, že v redakci se budeme snažit, aby se vám dobře četl.

připravila Daniela Ženatá, foto: Jiří Hofman

POHLED DO ZÁKULISÍ

Jak se dělá časopis

Deset kroků od nápadu k čerstvému výtisku

Příprava časopisu je dlouhý proces, který trvá několik týdnů a vyžaduje spolupráci mnoha lidí různých profesí. Abychom vám přiblížili, co vše to obnáší, připravili jsme pro vás stručný průvodce redakčním světem.

1. Redakce

Vše začíná na schůzi redakční rady, která se schází každý měsíc. Zde společně plánujeme obsah čísla, které má vyjít za dva měsíce. To nejbližší už má totiž těsně před uzávěrkou. Postupně procházíme jednotlivé rubriky a přemýšlíme, jak je zajímavě naplnit. Když to vymyslíme, obvykle si jeden z redaktorů vezme přípravu konkrétního článku na starost – buď jej přímo napíše, anebo osloví dotyčného (externího) autora. Jeho odpovědností je potom zajistit, aby text dorazil do redakce včas.

2. Uzávěrka

Měsíc redaktora plyne vcelku poklidně až do doby, než nastane třetí neděle v měsíci. Tento den totiž zpravidla představuje termín uzá-

věrky – nejzazší den pro dodání vyžádaných textů. Uzávěrka představuje v životě každého člena redakce zlom. Odteď se stává stínem, který zná jen stres, hlad, pláč, skřípění zubů, kruhy pod očima a noci strávené u počítače – obzvlášť, pokud do termínu uzávěrky nestihl text dodat. Podle prodlení se také stupňuje nevrlost šéfredaktorky, což je velká motivace k tomu text co nejdříve dokončit a odevzdat.

3. Editorské úpravy

Karta se však obrací v momentě, kdy se redaktorovi podaří stále nepříjemnější šéfredaktorce text předhodit. V tomto okamžiku svět řadového redaktora opět rozkvétá a stává se barevným. Ne tak pro šéfredaktorku. Společně s korektorkou totiž musí dodané texty upravit – odstranit chyby, naopak doplnit mezitituly, podtituly, zařadit do správné rubriky, vybrat a připojit obrázky... Je to práce mravenčí, která trvá klidně i týden.

4. Korektury

V mezičase ještě korektorka v počítači všechny texty pročítá a opravuje chyby. Je to taková ►

rozcvička. V průběhu přípravy čísla si totiž tenhle proces ještě párkrát zopakuje...

5. Sazba

První letmý oddech si šéfredaktorka a korektorka mohou dovolit, když je materiál připraven k sazbě a předán grafikovi. Obvykle to bývá v pátek, takže obě členky redakce čeká příjemný víkend. Nervozitu rázem střídá pohoda a uvolněnost...

6. Korektury a dodatečné úpravy

... to se ale rychle změní – často hned v pondělí. Grafik totiž sází závrtnou rychlostí, takže první verzi sazby mívá šéfredaktorka na stole velmi brzy. Příslovečný brod je ale ještě daleko. V první verzi sazby je spousta nedostatků – tu chybí obrázek, tu nějaký popis, tamhle je moc velká mezera... Největší problém je ale to, když nevyjdou dobře strany. Co to znamená? V tištěném časopise je kvůli tisku vždy třeba, aby celkový počet stran byl dělitelný čtyřmi. Pokud tedy první sazba vyjde na 54, nebo dokonce na lichých 49 stran... smůla, zkus to znovu. Tyto situace, kdy je třeba buď několik stránek vynechat, anebo naopak přidat, jsou obzvlášť efektivním způsobem, jak prověřit šéfredaktorčino vnitřní ekvilibrium. Většinou se podaří až napodruhé či napotřetí, že si vše dobře „sedne“. Pak přichází hvězdná chvíle korektorky, která

musí všechny texty několikrát projít, aby se minimalizoval počet překlepů, pravopisných chyb a dalších renonců. Schválně píšeme „minimalizoval“, protože všechny chyby se z principu odstranit nepodaří. Šotek nikdy nespí.

7. Tisk

Hurá! Povedlo se! Zde redakční práce konečně končí. Tedy, aspoň prozatím.

Grafik odesílá připravený soubor digitálně do tiskárny. Teď nezbyvá než čekat, až bude celý náklad vytištěn. Hotovo bývá zpravidla za týden.

8. Expedice výtisků

Zní to trochu, jako by si Český bratr vyrazil z tiskárny někam na vandr... No, vlastně to tak skoro je. Vytištěné časopisy totiž přímo z tiskárny převezou do expedičního depa. Tam se roztrídí do jednotlivých balíčků, zabalí, opatří identifikačními etiketami pro distribuci a vyráží za svými čtenáři.

9. Návoz výtisků do redakce

Část výtisků se ale do expedičního depa nikdy nepodívá. Pár stovek kusů totiž tiskař zaváží přímo do redakce. Tam ručně připravujeme a o poznání ekologičtěji balíme zásilky pro pražské sbory. Jejich zástupci si je pak přijdou na církevní ústředí osobně vyzvednout. Šetříme tím přírodu i peněženku. Teprve nyní, po dvou týdnech, také smíme poprvé vložit prsty do vo-

ňavých stránek čerstvého čísla. Poprvé vidíme hmotný výsledek své práce.

10. Mediální výstupy

Když dorazí nové číslo z tiskárny, je to v redakci velká sláva. Minimálně tedy vnitřně. Proto se snažíme o této novině zpravit i okolní svět. Především chceme ale navnadit lačné čtenáře, že porce čerstvého čtení je již na cestě k nim. Avízo dáváme na sociální sítě, o pár týdnů později se na webu časopisu objeví i kompletní číslo. A to už je ke konci měsíce a blíží se uzávěrka...

připravila **ARO**, ilustrace: **Olda Holinka**

ČASOPIS DNES

Anketa mezi čtenáři časopisu

Jak hodnotí časopis jeho publikum

V tomto čísle bilancujeme a chceme k tomu dát prostor i vám, čtenářům. Oslovili jsme proto několik z vás s otázkami, jak časopis hodnotíte. Sešly se nám odpovědi různorodé, inspirativní, pochvalné i kritické. Výběr těch nejzajímavějších vám nyní nabízíme.

1. Co považujete na časopise za nejcennější?

Že vůbec vychází. Za tu dlouhou dobu změnil mnohokrát svou tvář i kvalitu tisku; jsem však toho názoru, že od začátku představuje odraz církevně společenských poměrů s vnitřní otázkou po adekvátnosti užitých řešení. Nejcennější bylo a je, že nikdy časopis nenabízel hotová řešení a spásonosný postoj a že vybízel k hledání. Informativní funkci „Bráchy“ nelze rovněž přehlédnout.

Bohdan Pivoňka, farář a disident

Rozumím Českému bratru jako časopisu Českobratrské církve evangelické, který je formou i tématy otevřen čtenářům jiným. Udržení rovnováhy „dovnitř“ a „ven“ církve mám za nej-

větší devizu. Pokud by se časopis věnoval víc tématům církevním, lokálním a počasným, stal by se věstníkem církve, v opačném případě by se stal náboženskou revuí. Oboje by byla škoda.

Pavel Klinecký, farář

Časopis jsem soustavněji sledoval několik posledních let, když jsem zaregistroval, že šéfredaktorkou je moje bývalá studentka na Filozofické fakultě UK Adéla Rozbořilová. Ve spektru evangelických časopisů jsem Bratra vnímal jako dobrý střed mezi radikálnějším Protestantem (který jsem dost četl v devadesátých letech kvůli článkům, které se vyrovnávaly s minulostí naší církve) a konzervativnějšími Kostnickými jiskrami (mám je v paměti z dávných dob, kdy je odebírala babička; časopis bohužel nedávno zanikl). Oceňuji to, že Bratr je tematicky i žánrově „různobarevný“ a má také jakousi kostru, tematická čísla, rozhovory, rubriky. Další pozitivum pro mě je, že je ekleumenicky otevřený a invenční. A také to, že se věnuje i řadovým členům ČCE a regionálním sborům.

Jiří Holý, literární historik a pedagog

Pestrost. Jsem rád, že Český bratr přináší duchovní články (kázání, zamyšlení), důkladnější teologické texty, informace ze synodní rady a života církve – ty jsou pro mne asi nejdůležitější. Časopis je také velmi prakticky svým formátem.

Oliver Engelhardt, referent ústředí
Leuenberského společenství

2. Co považujete za zásadní nedostatek časopisu?

Pokud se některý autor objevuje příliš často, padá na mě únava. Věnovat se hledání nových autorů a jejich trpělivému přemlouvání je nejdůležitější a nejnevěděčtější úlohu redakční rady.

Pavel Klínecký, farář

Podle mého názoru se málo věnuje problémům. Byla bych raději, kdyby byl víc časopisem pro každodenní evangelický život a méně nástrojem PR církve. Včetně toho lesklého papíru.

Šárka Grauová, portugalistka a knižní redaktorka

O žádném nevím. Spíše trnu, aby se v bezbřehé nabídce informací a tiskovin udržel ve formě a zůstal aktuálně čtivý.

Daniel Ženatý, emeritní synodní senior

3. Jakému tématu by se měl Český bratr více věnovat?

Časopis je tematicky hodně široký. Privítal bych víc článků o spiritualitě v umění. Ale možná je to „nemoc z povolání“, zabývám se literaturou a uměním. Výborné jsou ovšem modlitby Lenky Ridzoňové, farářky z Jarova, což jsou vlastně básně. Jak napsala Adéla Rozbořilová v jednom úvodníku, její modlitby jsou nejen duchovní, ale i poetické.

Jiří Holý, literární historik a pedagog

Možná by mohl zkusit reflektovat určitou bublinu, ve které (zákonitě) církev je. Možná to už udělal a já jsem to jen nečetla (stydím se). Zeptat se: „Kdybych se narodil a žil úplně mimo ČCE – kde, jak a čím by mě mohla oslovit.“ Už

když to píšu, napadá mě spousta odpovědí. Ale myslím, že té reflexe není nikdy dost. Rozumí lidé kolem jazyku, kterým mluvíme? Vědí lidé kolem, že nás zajímají nejen jako potenciální členové a salárníci nebo jako objekty naší křesťanské pomoci?

Jitka Voglová, pastorační pracovnice

Nevím. Asi není jedno téma. Mohl by se více věnovat aktuálním tématům. Také třeba reflektovat více zahraničních témat. A přinášet více kritických hlasů vůči církvi.

Oliver Engelhardt, referent ústředí
Leuenberského společenství

4. Vybavíte si nějaký článek, který se vám vryl do paměti, a proč?

Vrýt do paměti se může nějaký článek na omezenou dobu, pak se vryje zase jiný, pak na aktuálnosti nabude článek nový, pak člověkem pohne aktualita ze synodní rady a v paměti zůstává jen něco mimořádného. Články z minulých ročníků jsem už vypustil z paměti, respektive po pravdě vyvanuly samy. Ale líbil se mně otevřený pohled kolegy Miloše Rejchrtu z páteho letošního čísla (ČB 5/2024) s názvem „Pozvání od hrdličky a co s ním“.

Bohdan Pivoňka, farář a disident

Naposledy (ČB 6/2024) rozhovor s Danielem Bartoněm (otázky i odpovědi), hned za ním „Unde malum“ od Filipa Härtela... Ale i spousta jiných.

Jitka Voglová, pastorační pracovnice

Mám ráda modlitby Lenky Ridzoňové. Protože nejsou mechanické.

Šárka Grauová, portugalistka a knižní redaktorka

5. Líbí se vám název časopisu? Pokud ne, jak byste ho změnili a proč?

Polistopadový pokus změnit název z „Český bratr“ na „Evangelický časopis“ nebyl šťastný. Jsem rád, že Český bratr zůstal sám sebou i jménem, nevidím v názvu nacionální ani denomi-

nační bariéru. Stoletá tradice i nechuť hledat rá-
doby dnešní název jsou přednosti. Příliš dnešní
název by byl zítra prázdný.

Pavel Klinecký, farář

Zavedený název by se neměl měnit.

Jiří Holý, literární historik a pedagog

Nelíbí. Kdybych přišel v Německu do kostela,
a na zadních lavicích se povaloval časopis *Der
Deutsche Bruder*, asi bych utekl. Jiný název? Ne-
vím. Co třeba „Letem křesťanským světem“?

Daniel Ženatý, emeritní synodní senior

připravila **ARo**, foto: pexels.com

HORIZONT

Očima Protestanta

Český bratr vnímáme jako důležitý diskusní prostor

Český bratr nikdo z redaktorů časopisu Pro-
testant soustavně nesleduje. Protestant
se nezaměřuje na témata bezprostředně cír-
kevní, ale na oblast, kde se křesťanská, případně
protestantská tradice potkává s aktuálními
i dlouhodobými společenskými, sociálními, kul-
turními nebo historickými a politickými tématy.
Český bratr je oproti tomu více „firemním“ cír-
kevním časopisem. Zatímco Protestant děláme
„na koleně“, ČB vychází na křídovém papíře.

Co se týče smysluplnosti časopisu Český
bratr, vnímáme ho jako důležitý diskusní pro-
stor. Jednak se v něm objevují např. konzerva-
tivnější názory, ale i ty progresivní – což vní-
máme jako pozitivní, protože zahrnuje široké
spektrum důrazů objevujících se v celé církvi.
To je důležitý rozdíl oproti Protestantu, pro-
tože redakce časopisu Protestant je poměrně
silně názorově vyhraněná – např. v otázce vzta-
hu k fundamentalismu, uprchlíkům, menšinám
nebo homosexualitě. Český bratr tak hraje neza-
stupitelnou roli v církevním prostoru.

V devadesátých letech byl ČB méně otevřený
diskusi a různým tématům (což se projevovalo
mj. i tím, že jsme dostávali k otištění články
odmítnuté v ČB). V tomto smyslu vnímáme
velmi pozitivní posun. Oceňujeme například, že
ČB soustavně přibližuje práci Diakonie. Také
si vážíme výběru témat důležitých pro život

církve (rodina, práce s Biblií nebo liturgie, vztah
k umění) – což považujeme za projev snahy čte-
náře, resp. členy církve systematicky vzdělávat.
Nejednou též osloví publikované rozhovory.

schůze redakční rady Protestanta

Co oba časopisy spojuje? V obou případech
platí, že název může být vnímán nesrozumitelně.
Výtky v tomto smyslu zaznamenáváme na ad-
resu obou časopisů.

Českému bratru přejeme v podstatě to, co
i sobě: redakční rady plně dohadování a ná-
padů, spolupráci s inspirativními autory a sa-
mozřejmě, aby přibývalo věrných i náhodných
čtenářů.

Petr Turecký, šéfredaktor, a **Tomáš Trusina**,
vydavatel, foto: archiv časopisu Protestant

PERSPEKTIVY

Ve víru futurismu.

(Využití technologie hologramů
v médiích, generováno pomocí
programu DALL-E 3)

Jak si časopis představuje mladá generace?

Otázky pro evangelickou mládež

V tomto čísle se chceme zabývat nejen minulostí a současností časopisu, ale chtěli bychom také nastínit jeho možný vývoj v budoucnu. Jedním z lakmusových papírků, který by to mohl napovědět, je názor mladé generace. Její zástupce jsme proto oslovili se dvěma jednoduchými otázkami. Odpovědi přinášíme níže.

1. Co byste změnili na Českém bratru, aby byl pro mladé atraktivnější?
2. Chybí vám v církvi nějaké společné médium pro mládež (jako byla v minulosti *Nota nebe*)? Jak by mělo podle vás vypadat, abyste ho sledovali?

1. Určitě víc propagovat jednotlivé články dostupné na stránkách. Zapojovat mládež z jednotlivých seniorátů, pak se jich to bude více týkat.

2. Mohla by fungovat rubrika, která by informovala mládežníky napříč republikou o činnostech mládeže v jednotlivých seniorátech. Třeba každé číslo jiný seniorát... Dle zkušeností z našeho seniorátu je dnes nejpoužívanější médium Instagram. Trendy se ale mění a rychle posouvají.

Matěj Příkrýl, předseda brněnského seniorátního odboru mládeže

1. Osobně se k Českému bratru dostanu, jen když ležím u prarodičů na stole a na online verzi zapomínám. Možná by bylo dobré některé pro mládež relevantní články čas od času sdílet přes

mládežnický newsletter, a tím ho dostávat více do podvědomí mládeže.

2. *Notu nebe* si, upřímně řečeno, moc nepamatuji. Myslím, že mládež nepotřebuje měsíčník nebo kompletní papírový časopis, ale spíš občasné články zaměřené na dění okolo mládeže či s praktickými radami a tipy pro pracovníky s mládeží.

Bára Litomiská, místopředsedkyně celocírkevního odboru mládeže

fotokoutek ČB na sjezdu mládeže

1. Nedá mi to. K odpovědi si musím nejprve položit další otázky. Je nutné přizpůsobovat Českého bratra mladšímu publiku? Co tuto skupinu zajímá? Která média, témata a zprávy sleduje? Má ČB prostor „mládežnickou rubriku“ dostatečně obsáhnout a vhodně naplnit? Kolik mladých lidí ČB pravidelně čte? A kolik by jej číst mohlo?

Ačkoliv jsem příznivcem tištěných médií, zastávám názor, že jsou na ústupu. Deníky ►

i měsíčníky nahrazuje pohodlí internetových zpravodajských portálů přinášejících čerstvé novinky do mobilního telefonu a kapsy čtenáře. 2. V čem vidím budoucnost ČB? Pokračovat v dobré práci, kterou jeho redakce odvádí. Nabízet měsíčník současným čtenářům vděčným za fyzický výtisk. Přitom však vytrvale zvát ke spolupráci mladé přispěvatele a publikovat v cílené rubrice témata z jejich prostředí. A možná

zvážit, zda se nesnažit mladší publikum, které si současně ČB k četbě půjčuje od rodičů a prarodičů, oslovit cíleněji – nikoliv druhým časopisem, ale prostřednictvím sociálních sítí či mobilní aplikace.

Matěj Bouček, člen celocírkevního odboru mládeže

připravila **ARO**

HORIZONTY BUDOUCNOSTI

První synod v historii Evangelické církve na rudé planetě

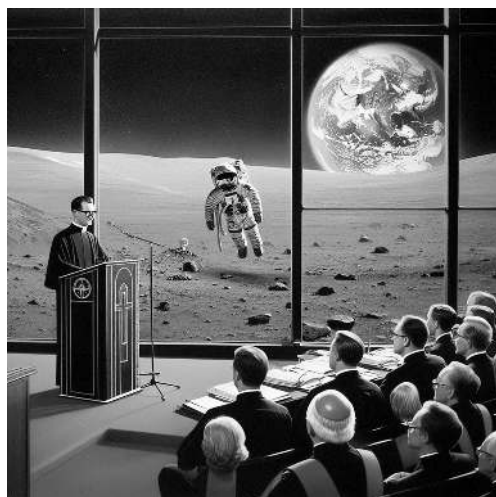
Reportáž ze zasedání synodu, 10. – 12. května 2074

Jen těžko lze odhadovat, co Českému bratru přinese budoucnost. Je ale téměř jisté, že se do jeho života zásadněji promítnou moderní technologie. Je například velmi dobře možné, že texty bude jednou psát umělá inteligence. Ostatně, ta už dovede mnohé i dnes. Zkusili jsme proto s její pomocí vytvořit ukázkou, jak by mohly za 50 let vypadat stránky Českého bratra. Literární dovednosti umělé inteligence i stav budoucí církve posuďte sami...

V kruhu rudých skal a nekonečných písků Marsu se odehrála historická událost – první synod Českobratrské církve evangelické na planetě Mars. Modulární konferenční místnost vesmírného komplexu poskytla důstojný rámec pro setkání duchovních, kteří se sešli pod vedením synodního seniora Kazimíra Nováka, aby reflektovali o budoucnosti církve v novém a nezkoumaném prostředí vesmíru.

V roce 2050 se Českobratrské církvi evangelické podařilo zahájit svou misijní činnost

na Marsu, jejímž posláním je šířit evangelium a podporovat duchovní život i na nových kolonizovaných územích mimo Zemi.

Díky pečlivému plánování a spolupráci s vědeckými a technologickými týmy byla vyvinuta a postavena speciální vesmírná misijní stanice. Tato stanice slouží jako duchovní a komunitní

centrum pro osadníky na Marsu, a je vybavena nejmodernějšími technologiemi, jako jsou holografické projekce pro bohoslužby, virtuální reality pro duchovní meditace a satelitní spojení umožňující komunikaci se Zemí.

Misijní práce na Marsu se zaměřuje nejen na šíření evangelia a podporu duchovního života osadníků, ale také na budování ekumenických vztahů s ostatními náboženskými skupinami na planetě. Tento krok představuje důležitý milník v historii Českobratrské církve evangelické, která se stala průkopníkem duchovní péče ve vesmírném prostředí.

Začátek zasedání patřil slovům synodního seniora Nováka, jenž zahájil setkání s hlubokou úctou k historickému okamžiku: „Dnes stojíme na prahu nové éry – na Marsu. Tato rudá planeta nám otevírá nové možnosti pro naši misijní práci a společenství víry. Jsme zde, abychom šířili Boží slovo mezi těmi, kteří se ocitli na této vzdálené planetě.“ Jeho slova rezonovala v srdcích všech přítomných, kterým neunikla vážnost a historický význam této události.

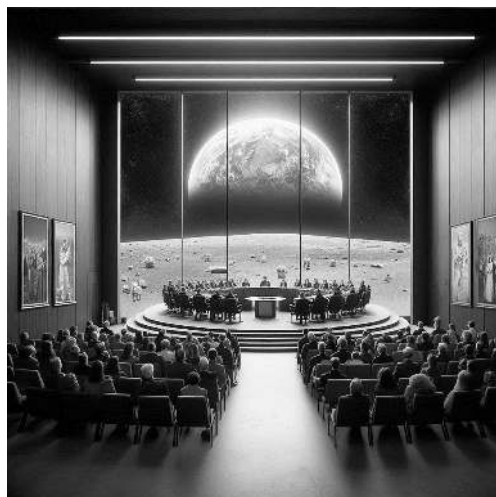
Diskuse se brzy stočila k praktickým otázkám, které se týkaly organizace bohoslužeb a duchovního života na Marsu. Technologické inovace, které umožnily spojení se zemskými sbory a organizaci modlitebních setkání pomocí holografických projekcí, představovaly klíčové téma. „Musíme si zvyknout na nové technologie a zároveň udržet hluboký duchovní rozměr našich bohoslužeb. To je naše výzva v tomto novém vesmírném prostředí,“ komentoval jeden z účastníků.

Synodní senior Kazimír Novák zdůraznil význam poslání církve na Marsu a výzvy spojené s šířením Božího slova mezi osadníky a vědci na planetě. Diskutovalo se o strategiích přístupu, jak integrovat duchovní poslání do každodenního života na Marsu.

Diskuse se stočila k využití moderních technologií pro organizaci bohoslužeb a modlitebních setkání na Marsu. Holografické projekce a virtuální realita umožňují spojení s zemskými

sbory a posílení duchovního života v izolaci vesmírné kolonie.

Synodní setkání se také věnovalo budování vztahů a spolupráci s ostatními náboženskými skupinami na Marsu. Diskutovalo se o ekumenických iniciativách a společné odpovědnosti v podpoře duchovních a morálních hodnot v novém prostředí. „Je důležité, abychom budovali dialog a spolupráci s ostatními věřícími na Marsu. I přes naše rozdílné tradice a teologické přesvědčení, máme společnou odpovědnost podporovat duchovní a morální hodnoty v tomto novém prostředí,“ uvedl synodní senior v reakci na otázky ohledně ekumenické spolupráce.

Závěrečné slovo patřilo opět synodnímu seniorovi, který zdůraznil naději a jednotu v Kristu, jež překračují vesmírné hranice. „Naše církve na Marsu není jen místní, je to součást globálního duchovního hnutí, které se dotýká srdcí lidí na všech kontinentech i mimo ně. Jsme svědky Božího díla ve vesmíru.“

Zatímco slunce rudé planety začalo klesat za horizont, zůstávala naděje a síla víry pevně zakotvená v srdcích těch, kdo byli svědky tohoto historického setkání. Českobratrská církev evangelická se tak stala průkopníkem duchovního života ve vesmírném prostředí, otevírajícím ►

nové horizonty nejen pro věřící na Marsu, ale pro celou lidskou rodinu na Zemi.

Matěj Brodský

Text byl vygenerován pomocí umělé inteligence (ChatGPT). Fotografie byly vygenerovány programem Copilot s využitím technologie DALL-E 3.

ČASOPIS DNES

Na cestě od svitků k internetu

Slovo synodního kurátora

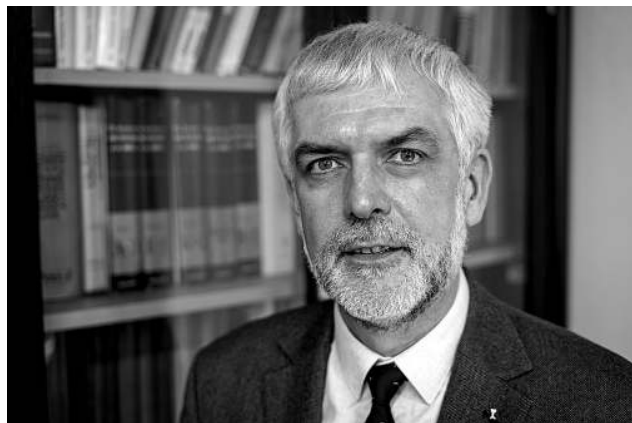
Snad mi čtenáři odpustí, když výročí Českého bratra využiji k pohledu do vzdálenější minulosti. Připadá mi úchvatné, jak technický pokrok v minulých dvou tisíciletích postupně měnil způsoby šíření informací. A jak samozřejmě se to týkalo i těch, kdo mají šíření a hlásání dobré zprávy jaksi v popisu práce.

Ve svém poslání šířit evangelium přejímali křesťané ve své době dostupné způsoby a nástroje. Prvotní církve neznala žádné tiskoviny, sbory si předávaly Ježíšovy výroky a příběhy, kolovaly mezi nimi apoštolské dopisy. Biblické knihy, později i hymny a spisy církevních otců se po řadu staletí rozšiřovaly v ručních opisech.

Teprve vynález knihtisku umožnil, aby spisy byly dostupnější a mohly se šířit masově. Knihtisk se stal mimo jiné také nástrojem šíření myšlenek reformátorů církve. Čeští bratři, k nimž odkazuje i název tohoto časopisu, v tom byli jedni z prvních. Rozvoj knihtisku umožnil šíření nejen biblí a kancionálů, ale později také novin, věstníků, periodik, které otevřely další možnosti sdílení informací mezi církevními sbory i jednotlivci. Tak tomu bylo po vydání tolerančního patentu také mezi českými evangeliky.

Skokem srovnatelným s nástupem knihtisku byl vznik nových sdělovacích prostředků, rozhlasu a televize. S proměnou mediálního světa se křesťanská zvěst dostává do éteru zvukem

i obrazem. Přímé přenosy bohoslužeb, na nichž jistou formu účasti může zakusit i vzdálený divák, ocenili v době covidu i ti, kteří to dříve považovali – ať už z jakýchkoli důvodů – za nepatřičné.

Jiří Schneider

Vznik a rozvoj internetu poskytl zcela nové možnosti komunikace. Digitalizace proměnila způsob komunikace v rámci církve i navenek. Většina sborů má vedle vývěsky na faře či kostele také webové stránky. Posíláme si místo dopisů maily, pořádáme porady přes videokonference, používáme elektronické formuláře, sdílené dokumenty.

Rozvoj nových mediálních platform a sociálních sítí zásadně „zdemokratizoval“ přístup ke komunikaci. Vydavatelem, editorem, redaktorem či komentátorem se může stát v principu

každý, kdo chce přijít se svou trochou do mlýna nebo si kriticky přisadit. Dnešní apoštolové nepišou epištoly a dopisy, ale emaily, natáčejí podcasty a videa. S trochou nadsázky by se dalo říci, že na internetu se plně projevuje všeobecné kněžství. Výklady, kázání a komentáře nepišou jen učené teologové, ale prakticky kdokoli. A o své se hlásí i umělá inteligence.

Komunikace v digitálním prostoru má své výhody i úskalí. Každý si může nárokovat svou pravdu, není jasné, kdo je prorok a kdo lžiprorok. Snadno se napíše rozhořčený email, sestaví petice, roznítí diskuse na sociálních sítích. Objevují se ostrá a zraňující slova. Zatímco v osobním rozhovoru je možno bezprostředně zachytit, když si nerozumíme nebo se toho druhého dotkneme, při online jednáních či setkáních to neplatí. Na internetu bývá někdy obtížné udržet debatu o sporných otázkách, která aktuálně hýbou církví, ve věcných a slušných mezích. Když je třeba hovořit o takových tématech, není nad osobní setkání, při němž jsme připraveni zamýšlet se navzájem nad svými argumenty. Jako evangelici můžeme navazovat na dobrou tradici, jak si vyměňovat a tříbit názory tváří v tvář, na staršovstvu, ve sboru, na konventu či na synodu. Závěry a zkušenosti z takových debat je pak možno sdílet i na internetu či na stránkách tohoto časopisu.

Bylo by prospěšné, kdybychom více a častěji mluvili a psali o tom, co nás spojuje, než o tom, co nás rozděluje. Soustředění na vlastní názor je cestou k uzavřenosti a nezájmu o druhé. Znakem živého společenství sboru je ochota naslouchat a otevřenost vůči příchozím, sousedům, vůči své obci i církevní ekumeně. Vědomí toho, že patříme k sobě, je tmelem mezilidských a mezisborových vztahů. Spojuje nás víra v jednoho Pána, ale dějiny křesťanství jsou od počátku svědectvím mnohosti a různosti. Dávno nemá církev jedno vyznání, jeden katechismus, jednu liturgii, jednu zbožnost. Právě v době změn, kdy hledáme nové cesty, může být pestrost našich

sborů a lidí v nich žijících obohacující inspirací. Můžeme být vynalézaví ve způsobech sdílení a v projevech vzájemné solidarity.

Církev nejsou jen členové sborů, ale také jejich přátelé a vůbec všichni lidé kolem včetně jejich rozličných obdarování a schopností. Jsou to také střediska Diakonie i školy Evangelické akademie. Jsou to kaplani v armádě, ve věznicích, v nemocnicích, ve školách a nově i v Diakonii. Záběr církve je daleko širší – také díky jejich službě – sahá za dveře kostelů a far. Při pohledu na prázdné lavice v kostelích na to někdy zapomínáme.

Nevadí, že v době svobodných médií, internetu a sociálních sítí ztrácí Český bratr výlučnost a charakter interního věstníku. Profiluje se jako časopis určený širší než církevní veřejnosti.

Dříve, v dobách nesvobody, byly povoleny pouze interní církevní tiskoviny a Český bratr byl tehdy prakticky jediným zdrojem informací o dění ve sborech a v ústředí církve. Za první republiky měla každá církev, spolek či strana svá vlastní periodika. Český bratr byl od roku 1924 věstníkem vedení církve, synodního výboru či synodní rady. Dnes jeho tvář i obsah neurčuje rada synodní, ale rada redakční. Má tištěnou i elektronickou verzi a na jeho stránkách se potkávají pohledy ze života sborů i různé perspektivy, které přesahují hranice církve a týkají se celé společnosti.

Co přeji tomuto časopisu do dalších let? Kéž najde nové čtenáře, kteří mu třeba časem najdou i nový název. Kéž najde autory, kteří jsou srozumitelní a nenechají se svázat tradičními formami; nepodlehnu dobovým módním schématům, ale zůstanou nepřizpůsobiví ve smyslu apoštolské výzvy: „Nepřizpůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnovou své mysli“ (Ř 12,2). Vnitřní proměnu myšlení, která změní náš život, potřebujeme my všichni, abychom našli sílu nejít s proudem, ale nezůstali jen u povrchních znaků nekonformity.

Jiří Schneider, synodní kurátor ČCE

ČESKÝ BRATR 100

Sto let časopisu Českobratrské církve evangelické

Vydala Českobratrská církev evangelická

Redakční rada: Eliška Foukalová, Jiří Hoblík, Jiří Hofman, Jana Hofmanová,
Ondřej Kolář, Adéla Rozbořilová (šéfredaktorka), Lenka Ridzoňová, Adam Šůra

Jazyková redakce: Adéla Rozbořilová

Typografie a sazba: Petr Kadlec

Tisk: OPUS, v. d. i. (Janáčkovo nábřeží 1075/27, Praha 5)

© Českobratrská církev evangelická 2024

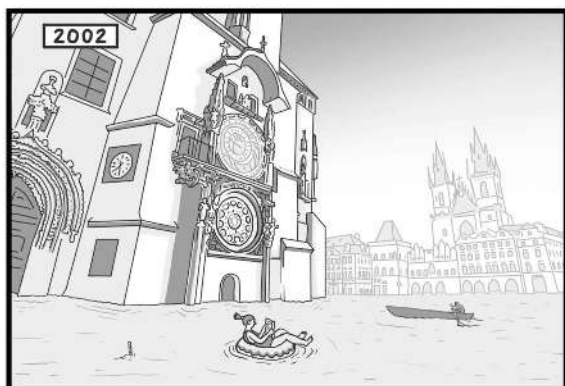
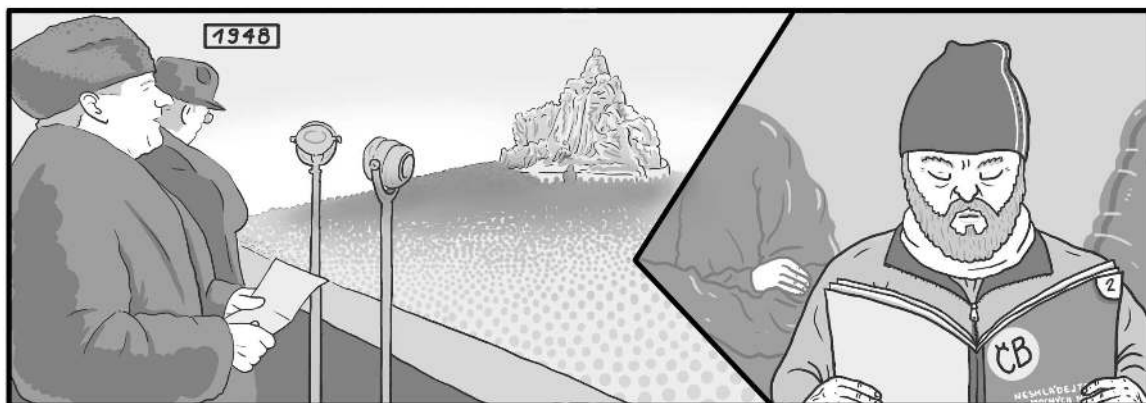
Titulní strana: Michal Jun

Ilustrace na obálce: Olda Holinka

Historické texty uvádíme vždy v plném znění a (s výjimkou zjevných chyb)
zachováváme jejich pravopisné zvyklosti.

Více materiálů ke 100. výročí založení časopisu Český bratr naleznete na webu:
ceskybratr.cz/100let

ISSN 1211-6793

ČESKÝ BRATR¹⁰⁰

Sto let časopisu Českobratrské církve evangelické

historie | zajímavosti | texty | interaktivní prvky

**BONUSOVÉ MATERIÁLY K VÝROČÍ
ČASOPISU NALEZNETE NA:**

ceskybratr.cz/100let

